

2017

SAMFÉLAGSSKÝRSLA

Fjarðaál
alcoa.is

STARFSFÓLK ALCOA FJARÐAÁLS
STARFAR Á HVERJUM DEGI EFTIR
GILDUM FYRIRTÆKISINS SEM ERU:
HEILINDI, ÁRANGUR OG UMHYGGJA.

2017 SAMFÉLAGS- SKÝRSLA

EFNISYFIRLIT

01	Um skýrsluna	5	08	Mannauður	24
02	Yfirlýsing framkvæmdastjórnar	7	8.1	Jafnréttismál	26
03	Ávarp forstjóra	8	8.2	Laun kvenna sem hlutfall af launum karla eftir störfum	26
04	Um starfsemi Fjarðaáls	10	8.3	Starfs- og siðareglur	26
05	Stefna Fjarðaáls í samfélagsábyrgð	11	8.4	Öryggi	26
5.1	Meginmarkmið	11	8.5	Heilsa og velferð	28
5.2	Mannauður	12	8.6	Hlunnindi fastráðinna starfsmanna	29
5.3	Umhverfi	12	8.7	Starfsþróun	29
5.4	Efnahagur og virðisbætur	12	8.8	Slys og frávik gagnvart heilsu og öryggi	30
5.5	Samfélag	12	8.9	Árangur árið 2017	30
06	Framleiðsluferli	13	8.10	Markmið árið 2018	30
07	Umhverfismál	16	09	Samfélag	31
7.1	Grænt bókhald	17	9.1	Styrkir til góðra verka	31
7.2	Hráefnis- og auðlindanotkun	18	9.2	Samfélagsviðburðir og sjálfbærni	32
7.3	Losun í andrúmsloft	18	9.3	Samskipti við hagsmunaaðila	34
7.4	Flúor í grasi – umhverfissvöktun	21	9.4	Sjálfbær þróun á Austurlandi	36
7.5	Hávaði	21	9.5	Árangur árið 2017	36
7.6	Aukaafurðir	23	9.6	Helstu markmið árið 2018	36
7.7	Frárennsli	23	10	Efnahagur og virðisbætur	37
7.8	Árangur árið 2017	23	10.1	Lykiltölur	37
7.9	Markmið árið 2018	23	10.2	Fármögnun fyrirtækisins	38
			10.3	Samstarf við birgja	38
			10.4	Innkaupanet	39
			10.5	Árangur árið 2017	39
			10.6	Helstu markmið árið 2018	39
			11	Áritun endurskoðanda	40
			12	GRI-yfirlitstafla	41
			13	Stefnuyfirlýsing Fjarðaáls	46

01

UM SKÝRSLUNA

Skýrslan er byggð á staðlinum GRI Standards sem er fyrsti alþjóðlegi staðallinn um samfélagsábyrgð.

Alcoa Fjarðaál sf. gefur nú út samfélagskýrslu í annað sinn og er grænt bókhald félagsins einnig hluti af skýrslunni. Líkt og með fyrstu skýrsluna þá fylgir hún alþjóðlegum viðmiðum um samfélagsábyrgð og viðmiðum Global Reporting Initiative (GRI G4). GRI viðmiðin hafa nú verið uppfærð í staðla, GRI Standards og er skýrslan byggð á þeim staðli en hann er fyrsti alþjóðlegi staðallinn um samfélagsábyrgð. Með árlegri útgáfu á samfélagskýrslu er félagið að auka gegnsæi í starfsemi þess sem felst meðal annars í því að gera grein fyrir árangri, stöðu verkefna og tölulegum upplýsingum um umhverfis-áhrif og mótvægisáðgerðir auk áhrifa á samfélag, mannauð, efnahag og virðiskenndu.

Alcoa Fjarðaál vill vera fyrirmynd í samfélagsábyrgð og hefur markað sér stefnu sem felst meðal annars í því að draga markvisst úr umhverfisáhrifum beint frá starfseminni og í gegnum virðiskenndu félagsins, hafa jákvæð áhrif á samfélagið og stuðla að jákvæðri uppbyggingu vinnustaðarins þar sem karlar og konur fá jöfn tækifæri til að vaxa og dafna í starfi.

Alcoa Fjarðaál hefur verið aðili að Global Compact í gegn um móðurfélagið frá árinu 2009 og skrifaði félagið sjálft undir Jafnréttissáttmála UN Women árið 2012. Félagið hefur einnig verið aðili að Festu, miðstöð um samfélagsábyrgð frá árinu 2014 og er þátttakandi í loftslagsyfirlýsingu Festu og Reykjavíkurborgar sem felst í því að draga úr myndun úrgangs og gróðurhúsalofttegunda.

Tólf manna stýrihópur um samfélagsábyrgð hefur haldið utan um gerð skýrslunnar í samstarfi við vottaðan GRI ráðgjafa. Efnistöð skýrslunnar hafa verið skilgreind miðað við bein tengsl starfsemi félagsins við umhverfi og samfélag og við niðurstöður samtala við helstu hagsmunaaðila félagsins og starfsmenn. Ennfremur hafa starfsmenn verið hvattir til að taka þátt í mótun meginmarkmiða samfélagsábyrgðar félagsins. Þær mælingar sem eru birtar í skýrslunni endurspeglar helstu snertifleti starfseminnar og flokkast niður í eftirfarandi kafla: Mannauð, virðiskenndu, efnahag, samfélag og umhverfi. Stýrihópurinn vinnur eftir þessum málaflokkum en hópurinn samanstendur af forstjóra fyrirtækisins, og starfsmönnum frá öllum ferlum þess, að auki koma fjölmargir starfsmenn stjórn-, stoð- og framleiðsluferla að því að taka saman upplýsingar í skýrsluna.

JAFNLAUNA- VOTTUN

Félagið greiðir konum og körlum sömu laun fyrir sömu vinnu og á árinu var það staðfest með jafnlaunavottun velferðaráðuneytisins en Fjarðaál var fyrsta stórfyrirtækið hér á landi til að hljóta þá vottun.

02

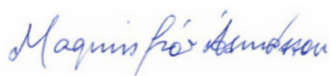
YFIRLÝSING FRAMKVÆMDA- STJÓRNAR

Hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar er undirliggjandi þáttur í samfélagsábyrgð Alcoa Fjarðaáls sf. Meginmarkmið samfélagsstefnu félagsins er að hafa jákvæð áhrif á samfélagið og draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum af starfseminni. Innleiðing samfélagsábyrgðar Alcoa Fjarðaáls byggir á mælanlegum markmiðum, markvissum aðgerðum og verkefnum með það að leiðarljósi að ná jafnvægi á milli starfseminnar, samfélags, umhverfis og efnahags til lengri tíma litið.

Alcoa Fjarðaál fylgir eftir gildum og leiðbeiningum móðurfélagsins Alcoa Corporation um stjórnarhætti sem eru byggð á viðmiðum Business Roundtable 2012 Principles of Corporate Governance og eru þær aðgengilegar á vefsíðu félagsins.

Upplýsingar sem fram koma í þessari skýrslu eru réttar og veittar samkvæmt okkar bestu vitund.

Fyrir hönd framkvæmdastjórnar,

Magnús Þór Ásmundsson,
forstjóri Alcoa Fjarðaáls

03

ÁVARP FORSTJÓRA

Ágæti lesandi.

Á þeim ríflega tveimur árum sem hafa liðið frá því að fyrirtækið hóf markvissa innleiðingu á stefnu um samfélagsábyrgð hefur mikið vatn runnið til sjávar en skýrslugerðin sjálf og innleiðing GRI mælikvarða er viðbót við gæðastýringu fyrirtækisins. Með markvissri kortlagningu á efnistöðum skýrslunnar höfum við gert okkur betur grein fyrir snertiflötum starfseminnar við samfélagið. Við hjá Fjarðaáli gerum okkur grein fyrir mikilvægi fyrirmynda í samfélaginu og með aukinni áherslu á samfélagsábyrgð og nánú sambandi við nærsamfélagið viljum við hvetja önnur fyrirtæki til góðra verka með sjálfbærni að leiðarljósi.

Framtíðarsýn Fjarðaáls felst í því að framleiða gæðaál og á sama tíma að styðja við stoðir samfélagsins á Austurlandi. Frá stofnun hefur fyrirtækið ávallt unnið markvisst að því að draga úr umhverfisáhrifum

starfseminnar og lagað starfsemi fyrirtækisins að hugmyndafræði sjálfbærrar þróunar. Fjarðaál er knúíð áfram með endurnýjanlegri orku og markvisst er dregið úr umhverfisáhrifum starfseminnar til dæmis með aðferðum sem byggja á nýsköpun og mótvægisáðgerðum. Fyrirtækið náði mjög góðum árangri í umhverfismálum og rekstri á síðasta ári. Fjarðaál skipar sér í hóp fimm bestu álvera í heimi hvað varðar losun flúors og er vel innan þeirra starfsleyfismarka sem sett eru af Umhverfisstofnun. Þá lækkaði losun svokallaðra PFC gróðurhúsalofttegunda um 20% frá fyrra ári þrátt fyrir aukningu í álframleiðslu á milli árunna 2016 og 2017.

Fjarðaál vill vera öðrum fyrirtækjum fyrirmynd í jafnréttismálum og valdeflingu kvenna. Félagið fylgir viðmiðum Jafnréttissáttmála UN Women og UN Global Compact. Félagið greiðir konum og körlum

Fjarðaál vill vera öðrum fyrirtækjum fyrirmynd í jafn- réttismálum og vald- eflingu kvenna.

sömu laun fyrir sömu vinnu og á árinu var það staðfest með jafnlaunavottun velferðaráðuneytisins en Fjarðaál var fyrsta stórfyrirtækið hér á landi til að hljóta þá vottun. Fjarðaál styður markvisst við menntun starfsmanna og hvetur konur og karla til þátttöku í öllum störfum. Menntastefna fyrirtækisins var verðlaunuð af Samtökum atvinnulífsins á síðastliðnu ári þegar Fjarðaál hlaut Menntaverðlaun atvinnulífsins. Fjarðaál vill stuðla að því að skapa gott jafnvægi milli vinnu og einkalífs starfsmanna og

hefur sniðið vaktakerfi fyrirtækisins að þeirri stefnu. Starfsmenn hafa tekið þessum breytingum vel og það merkjum við meðal annars í aukinni helgun sem mæld er á hverju ári í vinnustaðgreiningu.

Fjarðaál er eitt stærsta iðnfyrirtæki landsins. Á síðastliðnu ári flutti félagið út vörur fyrir 81 milljarð króna og þar af urðu 36% eftir í landinu. Þá greiddi fyrirtækið einn milljarð króna í skatta og opinber gjöld á Íslandi. Árlega styður Fjarðaál ýmiss samfélagsverkefni og á síðastliðnu ári var úthlutað um 130 milljónum króna til samfélags- og menningarmála.

Fjarðaál fagnaði 10 ára afmæli sínu á árinu 2017 og það var ánægjulegt að sjá hve margir íbúar Austurlands tóku þátt í að halda upp á þessi tímamót. Fyrirtækið og starfsmannafélagið Sómi stóðu saman að afmælisveislu í álverinu í ágúst þar sem boðið var upp á skemmtiatriði og góðan mat. Auk

þess opnuðum við dyrnar á vinnustaðnum fyrir gesti og gangandi en það var einstaklega gaman að sjá hvað börnunum þótti gaman að skoða þennan stóra vinnustað. Mörg þeirra voru að upplifa það að sjá vinnustað mömmu og/eða pabba í fyrsta skipti.

Samfélagsskýrslan er nú í fyrsta sinn aðgengileg á vefsíðu fyrirtækisins en það er liður í því að auka aðgengi að upplýsingum um samfélagsábyrgð og starfsemi félagsins.

Magnús Þór Ásmundsson

04

UM STARFSEMI ALCOA FJARÐAÁLS

Hlutverk álvers Alcoa Fjarðaáls á Reyðarfirði er að framleiða ál á hagkvæman, öruggan og umhverfisvænan hátt.

Hlutverk álvers Alcoa Fjarðaáls á Reyðarfirði er að framleiða ál á hagkvæman, öruggan og umhverfisvænan hátt. Stefna félagsins er að einbeita sér að þessari kjarnastarfsemi og láta öðrum fyrirtækjum eftir ýmsa stoðþjónustu sem tengist rekstrinum. Á þennan hátt stuðlar Alcoa Fjarðaál að uppbyggingu atvinnulífs á svæðinu.

Alcoa Fjarðaál sf. að Hrauni 1 í Reyðarfirði hóf álframleiðslu í byrjun apríl 2007 og var komið í fulla framleiðslu í ágúst 2008. Framleiðslugeta álversins er í dag allt að 360 þúsund tonn af áli á ári samkvæmt starfsleyfi. Starfsmenn Alcoa Fjarðaáls voru um 544 að meðaltali árið 2017. Auk þeirra vinna að jafnaði um 350 verktakar á vegum annarra fyrirtækja í álverinu eða á álverslóð við ýmis störf svo sem framleiðslu, viðhald, þjónustu og ráðgjöf.

Fyrirtækið starfar samkvæmt starfsleyfi útgefnu þann 8. nóvember 2010. Starfsemi fyrirtækis-

ins fellur undir fyrirtækjaflokk 2.1, álframleiðslu, samkvæmt reglugerð nr. 851/2002 um grænt bókhald. Gildistími starfsleyfisins er til 1. desember 2026 og er Umhverfisstofnun eftirlitsaðili með starfsemi álframleiðslunnar. Heilbrigðiseftirlit Austurlands hefur eftirlit með margs konar stoðstarfsemi innan álverslóðar, svo sem verkstæðum, spennistöð og starfsmannaaðstöðu.

Helstu tækifæri fyrirtækisins á árinu 2018 eru að auka framleiðni með fjárfestingum og aukinni sjálfvirkni. Einnig er stefnt að því að auka hlutfall virðisaukandi vöru og vinna að lægmörkun í losun gróðurhúsalofttegunda auk þess að koma í veg fyrir aukna myndun úrgangs. Þá eru helstu áskoranir hár flutnings- og hráefniskostnaður, samkeppni á vinnumarkaði og fjarlægð frá mörkuðum.

Starfsfólk Alcoa Fjarðaáls starfar á hverjum degi eftir gildum fyrirtækisins sem eru: **Heilindi, árangur og umhyggja.**

05

STEFNA FJARÐAÁLS Í SAMFÉLAGSÁBYRGÐ

Alcoa Fjarðaál á í skilvirku sambandi við nærsamfélagið og vill stuðla að uppbyggingu á frjóu atvinnulífi og samfélaginu á Austurlandi.

Stefna Alcoa Fjarðaáls í samfélagsábyrgð byggir á hugmyndafræði um sjálfbæra þróun og alþjóðlegum mælikvörðum um samfélagsábyrgð. Stefnan hefur verið mótuð í samstarfi við starfsmenn og hagsmunaaðila og er endurskoðuð reglulega. Stefnunni er ætlað að verða samofin starfsemi og stefnumótun félagsins þannig að jafnvægi náist til lengri tíma litið milli umhverfis-, efnahags- og samfélagslegra þátta. Megináherslur stefnunnar endurspeglast meðal annars í markvissum aðgerðum í að draga úr umhverfisáhrifum, tryggja öryggi og heilsu starfsfólks og efla jafnrétti innan fyrirtækisins, auk þess að vinna í nánú sambandi við nærsamfélagið og útvista verkefnum til verktaka.

5.1 MEGINMARKMIÐ

1. Hlutverk Alcoa Fjarðaáls er að framleiða gæðaál á öruggan, umhverfisvænan og hagkvæman hátt með sjálfbærni að leiðarljósi.
2. Alcoa Fjarðaál á í skilvirku sambandi við nærsamfélagið og vill stuðla að uppbyggingu á frjóu atvinnulífi og samfélaginu á Austurlandi.
3. Alcoa Fjarðaál vill vera öðrum fyrirtækjum fyrirmynd og hvatning til góðra verka í samfélagslegri ábyrgð.
4. Alcoa Fjarðaál hefur sett sér markmið í samfélagsábyrgð byggð á alþjóðlegum staðli um samfélagsábyrgð Global Reporting Initiative Standards (GRI Standards). Markmiðum, verkefnum og kynningum á árangri verður komið á framfæri í samfélagsskýrslu sem verður gefin út árlega og verður aðgengilega á vefsíðu fyrirtækisins.

5.2 MANNAUÐUR

Í samræmi við gildi Alcoa Fjarðaáls, heilindi, árangur og umhyggju, eru almenn velferð og öryggi og heilsa starfsfólks ávallt í forgangi. Alcoa Fjarðaál fylgir skýrri stefnu móðurfélagsins í heilsu- og öryggismálum, sem er yfirfarin og endurskoðuð árlega. Stefnuna er að finna í viðauka skýrslunnar. Alcoa Fjarðaál fylgir jafnframt viðmiðum Jafnréttissáttmála UN Women og UN Global Compact og vinnur markvisst að því að auka jafnrétti innan fyrirtækisins. Alcoa Fjarðaál greiðir konum og körlum sömu laun fyrir sömu vinnu og því til staðfestingar fékk félagið jafnlaunavottun árið 2017. Félagið styður markvisst við menntun starfsmanna og hvetur konur jafnt sem karla til þátttöku í öllum störfum. Í auglýsinga- og kynningarefni félagsins er lögð áhersla á að sýna þann fjölbreytta hóp sem starfar hjá fyrirtækinu. Alcoa Fjarðaál er vottað af OHSAS 18001 heilsu og öryggisstjórnunarkerfinu og fá allir starfsmenn grunnþjálfun í umhverfis-, heilsu-, og öryggismálum.

5.3 UMHVERFI

Alcoa Fjarðaál vinnur eftir stefnu móðurfélags Alcoa í umhverfis-, heilsu- og öryggismálum þar sem markmiðið er að bæta ávallt frammi-stöðu félagsins í þeim efnum. Mengunarvarnir álversins eru í samræmi við bestu fánlegu tækni til að lágmarka áhrif á umhverfi. Unnið er markvisst að því að draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum frá starfsemi álversins í Reyðarfirði. Fyrirtækið fylgir ISO 14001:2015 umhverfisstjórnunarkerfinu og hlaut vottun frá Bureau Veritas í samræmi við nýjstu uppfærslu þess í lok árs 2017.

5.4 EFNAHAGUR OG VIRÐISKEÐJA

Megináhersla í samfélagsábyrgð Alcoa Fjarðaáls er að styðja við uppbyggingu atvinnulífs á Austurlandi, þess vegna býður félagið út stoðþjónustu til fyrirtækja í nærsamfélaginu. Meðal áherslumála Alcoa Fjarðaáls er að taka ábyrgð á virðis-keðju sinni og gerir félagið strangar

kröfur til birgja og þjónustuaðila hvað viðkemur umhverfis-, heilsu- og öryggismálum. Birgjar verða jafnframt að uppfylla kröfur um samfélagsábyrgð auk þess að vera samkeppnishæfir í verði og þjónustu.

5.5 SAMFÉLAG

Alcoa Fjarðaál leggur mikla áherslu á opið og virkt samtal við nærsamfélagið. Félagið telur að forsenda þess að treysta hag hluthafa og hagsmunaaðila liggja í góðum og gegnsæjum stjórnarháttum. Alcoa Fjarðaál á í nánú samstarfi við hagsmunaaðila varðandi uppbyggingu innviða samfélagsins, sem snerta til að mynda samgöngur, nýsköpun, mennta- og félagsmál. Þar að auki leggja félagið og samfélagssjóður Alcoa fé til mikilvægra málefna, menningarviðburða og verkefna á Austurlandi. Fjarðaál leggur áherslu á að vera virkur þátttakandi í að byggja upp sjálfbært samfélag á Austurlandi.

06

FRAMLEIÐSLUFERLI

Í steypuskála er kælivatn til framleiðslu endurnýtt. Vatnið er hreinsað í vatnshreinsivirki og leitt aftur inn á vélar steypuskálans. Ekkert vatn úr framleiðsluferlum er leitt í frárennsli.

Framleiðslugeta Alcoa Fjarðaáls er allt að 360 þúsund tonn af áli á ári og er álið framleitt með rafgreiningu í 336 kerum. Framleiðsluferlið er sýnt á mynd 1.

Ál verður til með rafgreiningu í kerum í kerskála. Þau eru úr stáli en fóðruð með eldföstum einangrunarefnum. Í kerunum eru bakskauf úr kolefni og ofan í þau fer súrál, álflúoríð og forskaut úr kolefni. Forskaufin eru flutt inn frá Møsjoen í Noregi en fest á gaffla í skautsmiðju Fjarðaáls. Yfirbygging rafgreiningarkersins heldur uppi forbökuðum forskautum, sjálfvirkum skurnbrjótum og möturum fyrir súrál og álflúoríð.

Kerin eru almennt lokuð til að lágmarka hættuna á að gastegundir komist út í kerskálana. Gasið er sogað burtu með afsogskerfi og leitt til þurrhreinisvirkja þar sem hreint súrál er notað til þess að hreinsa flúor úr gasinu áður það fer út í andrúmsloftið um reyk háf. Þurrhreinisvirkið hreinsar meira en

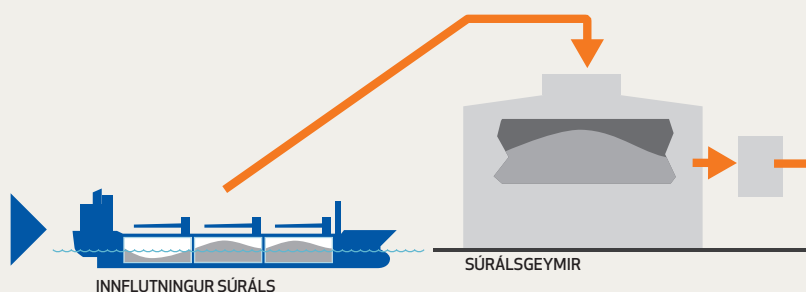
99,8% af heildarflúor úr afsogslofti keranna. Flúorinn er endurnýttur í rafgreiningarferlinu þegar hann fer með súrálinu aftur ofan í kerin. Þegar ker eru opnuð er afsog aukið til að lágmarka það afgang sem sleppur út í kerskála og andrúmsloft.

Fljótandi ál er flutt úr kerskála í steypuskála í sérstökum deiglum. Þar er álið mótað í endanlega afurð sem flutt er á markaði í Evrópu. Steypuskálinn er hannaður með mikinn sveigjanleika í huga svo hægt sé að bregðast skjótt við breytingum á markaði. Á árinu 2017 skiptist framleiðslan upp í 62% álhleifa, 22% melmisstangir og 14% vír. Tæp 2% framleiðslunnar var frábrigðavara sem var seld til endurbæðslu. Framleiðsla steypuskála er vottuð samkvæmt ISO 9001:2015 gæðastjórnunarkerfinu. Í steypuskála er kælivatn til framleiðslu endurnýtt. Vatnið er hreinsað í vatnshreinsivirki og leitt aftur inn á vélar steypuskálans. Ekkert vatn úr framleiðsluferlum er leitt í frárennsli.

FRAMLEIÐSLUFERLI Í ÁLVERI ALCOA FJARÐAÁLS

HRÁEFNI

Helstu innfluttu hráefni Fjarðaáls koma annars vegar frá Ástralíu (súrál) og hins vegar frá Noregi (forskaut). Þá er álflúoríð flutt til landsins frá Noregi. Þegar súráli er landað í Mjóeyrarhöfn er það sogað upp úr lest skipsins og flutt með færíbandi í súrálssíló sem tekur 90 þúsund tonn.

681.290

INNFLUTT SÚRÁL Í TONNUM

7.216

INNFLUTT ÁLFLÚORÍÐ Í TONNUM

4.964

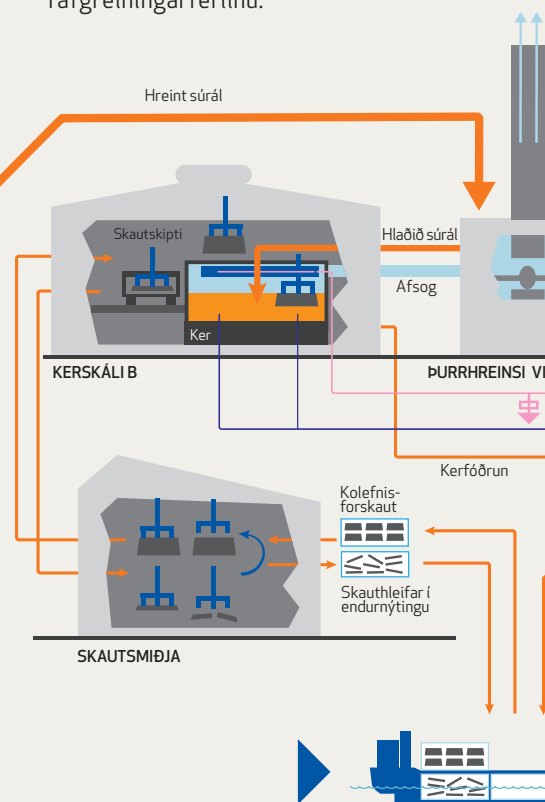
RAFORKA Í GWH

77.430

FERSKVATNSNOTKUN Í M³

VINNSLA

Ál verður til með rafgreiningu í 336 kerum í kerskála. Samsett forskaut koma frá skautsmiðju en við rafgreiningu brenna þau upp að mestu. Gas sem myndast í kerum er sogað burtu með afsogskerfi og leitt til þurrhreinsivirkja þar sem flúor er hreinsaður úr gasinu áður það fer út í andrúmsloft um reykháf. Flúorinn er nýttur aftur í rafgreiningarferlinu.

196.467

FORSKAUT, TONN

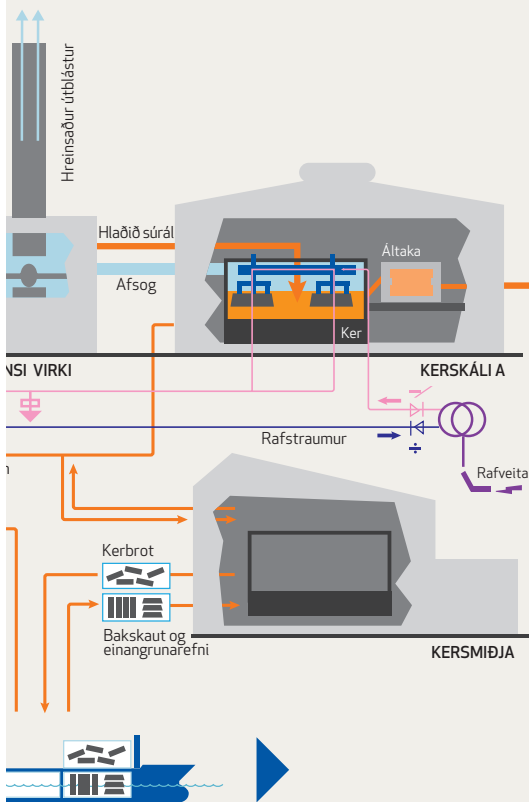
45.048

SKAUTLEIFAR OG KERBROT TIL ENDURVINNSLU Í TONNUM

ÚTFLUTNINGUR

1,51 T CO₂/T ÁL
KOLTVÍSÝRINGUR (CO₂)

0,24
HEILDARFLÚOR KG/T ÁL

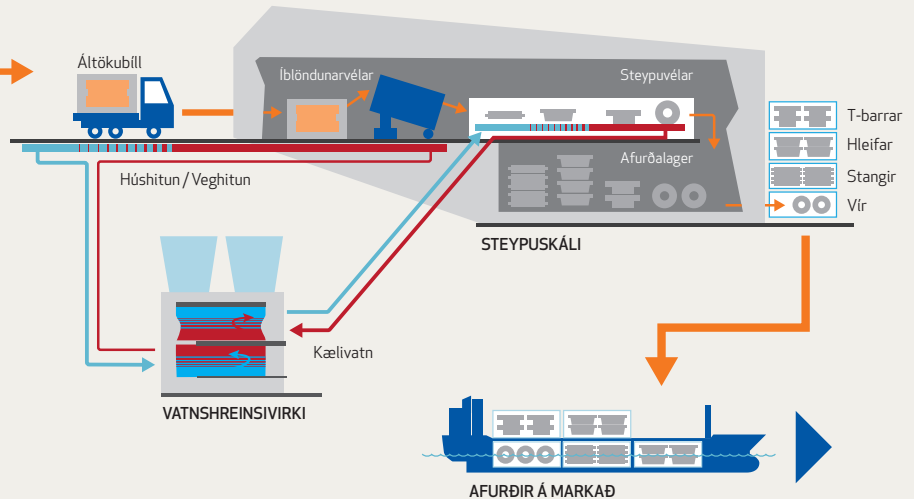

Hreinsuð forskaut fara aftur til Noregs í endurvinnslu og kerbrót frá kersmiðju, þar sem ker eru endurfóðruð, fara til endurvinnslu í Bretlandi.

14,10 KG/T ÁL
BRENNISTEINSSAMBÖND (SO₂)

0,068 T CO₂-ÍG /T ÁL
PFC EFNI

Fljótandi ál er flutt úr kerskála í steypuskála í sérstökum deiglum. Þar er álið mótað í endanlega afurð sem flutt er á markað í Evrópu. Fjarðaál framleiðir álhleifa, vír og memisstangir.

Í steypuskála er kælivatn til framleiðslu endurnýtt. Vatnið er hreinsað í vatnshreinsivirki og leitt aftur inn á vélar steypuskálans. Aukaafurðir og spilliefni frá framleiðslu eru flutt til endurvinnsluaðila í Evrópu.

353.733
ÁL FRÁ KERSKÁLA Í TONNUM

81.000.000.000
ÚTFLUTNINGSVERÐMÆTI Í KRÓNUM

07

UMHVERFISMÁL

Alcoa stendur fyrir yfirgrípsmikilli umhverfsvöktun í Reyðarfirði í samræmi við vöktunaráætlun sem er samþykkt af Umhverfisstofnun.

Alcoa Fjarðaál vinnur markvisst að því að lágmarka neikvæð umhverfisáhrif af starfsemi og setur sér metnaðarfull innri markmið í umhverfismálum á ári hverju.

Fyrirtækið stendur fyrir yfirgrípsmikilli umhverfsvöktun í Reyðarfirði í samræmi við vöktunaráætlun sem er samþykkt af Umhverfisstofnun. Niðurstöður eru birtar í ársskýrslu sem er aðgengileg á heimasíðum Alcoa Fjarðaáls og Umhverfisstofnunar. Tilgangur umhverfsvöktunarinnar er að meta það álag á umhverfið sem starfsemi álversins veldur í nágrenni sínu.

Helsta uppspretta mengandi efna í lofti er útblástur frá kerskála. Sá útblástur fer annars vegar upp um rjáfur skálanna og er hins vegar sogaður burt frá kerum og leiddur um þurrhreisivirki eins og lýst er í kafla 6 um framleiðsluferli.

Á árinu 2017 voru sendar inn sjö formlegar tilkynningar til Umhverfisstofnunar og Heilbrigðiseftirlits Austurlands. Áhrif þeirra viðburða sem voru tilkynntir hafa

mismikil umhverfisáhrif í för með sér, en þeir helstu voru eftirfarandi:

- Í júlí var tilkynnt um spilliefnagám sem sendur var erlendis í misgrípum fyrir raflausn. Atvikið hafði engin umhverfisáhrif í för með sér.
 - Í ágúst þurfti að taka straum tímabundið af kerskála vegna bilunar í búnaði sem olli óstöðugleika. Þurrhreisivirki, var virkt allan tímann sem lágmarkaði mengun í útblæstri. Vart var við aukna losun PFC efna.
 - Í október barst tilkynning frá hafnarstarfsmönnum í Rotterdam um vatnsleka úr álgjallsgámi sem móttekinn var á höfninni. Öllu menguðu vatni var safnað saman og komið til spilliefnamóttöku í Hollandi. Atvikið hafið ekki í för með sér umhverfisáhrif.
- Í öllum þeim tilvikum sem um ræðir var brugðist skjótt við til að lágmarka möguleg umhverfisáhrif. Aðrir atburðir sem tilkynnt var um höfðu ekki í för með sér umhverfisáhrif.

7.1 GRÆNT BÓKHALD

	Niðurstöður 2014	Niðurstöður 2015	Niðurstöður 2016	Niðurstöður 2017	Markmið 2017	Eining
Framleiðsla						
Hreint ál	335.560	344.907	329.994	353.733	-	t
Hráefna- og auðlindanotkun						
Súrál	646.446	664.292	635.569	681.290	-	t
Álfúoríð	4.665	5.046	6.296	7.216	-	t
Forskaut	192.134	192.487	194.600	196.467	-	t
Baskaut	2.970	2.070	1.300	282	-	t
Vatnsnotkun	41.271	75.858	59.738	77.430	-	m ³
Raforka	4.778	4.863	4.699	4.964	-	GWh*
Própan (FX)	368.441	292.872	285.667	155.991	-	l
Lífdísil -B10 (GHS07, GHS08, GHS09)	504.715	498.324	13.438	3.271	-	l
Dísílolía (GHS07, GHS08, GHS09)	50.672	58.525	526.185	495.434	-	l
Bensín (GHS02, GHS07, GHS08, GHS09)	12.230	3.223	2.971	5.369	-	l
Notkun varasamra efna önnur en talin eru upp og auðkennd með varúðarmerkingum í framleiðslu og hráefnis og auðlindanotkun						
Koltjörubik (GHS08)	743	518	113	52	-	t
Örveruhemjandi efni (GHS05, GHS09)	40	38	65	63	-	t
Smurólía og smurfeiti	37.930	37.202	39.144	49.417	-	l
Kælimiðlar	152	497	589	94	-	kg
Losun í andrúmsloft						
Heildarflúoríð	0,27	0,29	0,25	0,24	<0,25	kg/t áli
Þar af loftkennt flúoríð	0,16	0,14	0,15	0,14	-	kg/t áli
Þar af Flúoríð í ryki	0,11	0,14	0,10	0,10	-	kg/t áli
Brennisteinssambönd sem SO₂	15,54	14,93	14,08	14,10	-	kg/t áli
Þar af frá forskautum	12,83	12,76	12,86	12,78	-	kg/t áli
Þar af frá súráli og COS	2,71	2,18	1,22	1,32	-	kg/t áli
Ryk	0,35	0,43	0,36	0,30	<0,4	kg/t áli
Koltvísýringur (CO₂)	1,55	1,54	1,54	1,51		t CO ₂ /t áli
Flúorkolefni (PFC)	0,207	0,191	0,091	0,068	<0,1	t CO _{2-ig} /t áli
Brennisteinshexaflúoríð (SF₆)	0,93	0,20	0,91	0	0	kg CO _{2-ig} /t áli
Aukaafurðir						
Til endurvinnslu/endurnýtingar	52.639	52.006	54.799	48.466	-	t
Þar af skautleifar	43.861	44.432	48.788	43.714	-	t
Þar af álfleytur	2.119	1.540	315	19	-	t
Úrgangur til brennslu orkuvinnsla	98	93	66	50	-	t
Úrgangur til urðunar	138	264	333	342	-	t
Spilliefni						
Til endurvinnslu/endurnýtingar	13.001	9.877	6573**	5.694	-	t
Þar af kerbröt	9.475	6.405	2.496	1.331	-	t
Þar af álgjall	1.895	1.470	1.687	2.459	-	t
Til urðunar			4		-	t
Til brennslu/orkuvinnslu	92	165	81	143	-	t
Þar af olíumenguð spilliefni	82	165	68	98	-	t
Aukaafurðir, annað						
Raflausn (GHS07, GHS08, GHS09)	2.119	4.756	2.612	4.880	-	t
Mælingar í frárennsli til sjávar***						
Olía og fita	<2-5	<2	<2-11	<2	-	mg/L
Ál	0,1-0,31	0,1-0,65	0,1-0,4	0,46-0,69	-	mg/L
Flúor	3,4-8,4	4,5-8,6	4,1-7,9	5,3-9,2	-	mg/L

*1 GWh jafngildir 1.000.000 kWh.

**Hluti af magni spilliefna frá framleiðslu var sent til endurvinnslu á árinu 2017.

***Gildi gefin upp sem lágsta og hæsta mældu gildi fyrir árið.

7.2 HRÁEFNIS- OG AUÐLINDANOTKUN

Lykiltölur varðandi framleiðslu, hráefnis- og auðlindanotkun koma fram í kafla 7.1. Framleiðsla áls árið 2017 var 353.733 tonn, sem er aukning milli ára. Eftir óstöðugleika sumarið 2016, voru kerlínur keyrðar á lægri straumi í upphafi árs 2017. Straumur var aukinn jafnt og þétt yfir árið þar til að hann náði 385 kA í desember. Við straumhækkun eykst framleiðsla og árið 2017 var metframleiðsluár frá upphafi reksturs. Heildarrafmagnsnotkun á hvert framleitt tonn af áli var 14.033 kwh og lækkaði úr 14.240 kwh.

Allt kælivatn frá iðnaðarferlum er hreinsað í vatnshreinsivirki og endurnýtt í steypuskála. Vatnsnotkun jókst á milli ára vegna aukinnar framleiðslu en vatnsnotkun Fjarðaáls er þó með því lægsta sem þekkt innan Alcoa samstæðunnar. Í heildina voru notuð tæp 107.000 tonn af vatni á tveimur stærstu steypuvélum í steypuskála, þar af 76.678 tonn af ferskvatni frá vatnsbóli Fjarðabyggðar við Geithúsaá. Þannig voru 28,3% vatns sem notað var endurnýtt, annarsvegar í gegnum filterkerfi, og hins vegar í gegnum eimingu. Uppgufun vatns í gegnum kæliturn er tæp 55% af heildarnotkun á þessum tveimur steypuvélum. Engu kælivatni frá iðnaðarferlum er veitt í frárennsli. Jafnframt er hluti varmans sem myndast frá kælivatni nýttur til húshitunar og snjóbræðslu á lóðinni.

Notkun álflúoríðs jókst um 920 tonn milli ára. Ástæða aukinnar notkunar er sú að natríuminnihald í súráli hækkaði þegar skipt var um birgja. Hátt gildi natríums í súráli veldur því að meira álflúoríð þarf inn í ferlið.

Samanlögð notkun jarðefnaeldsneytis á farartæki lækkaði frá fyrra ári. Notkun lífdísils á árinu var 3.271 L, notkun á dísilolíu minnkaði úr 526.185 L í 495.434 L, en bensínnotkun jókst um 2.398 L og var 5.369 L. Minni notkun jarðefnaeldsneytis á farartækjum samsvarar minnkun í losun um 105 tonn ígilda CO₂. Notkun própans minnkaði mikið á milli ára eða um 129.676 L. Þessi minnkun samsvarar tæpum 195 tonnum CO₂ ígilda á móti 8 tonna minnkun árið 2016. Própan er notað til forhitunar á búnaði í steypuskála, m.a. mót á hleifasteypuvél. Vegna markaðsaðstæðna var nánast stöðug framleiðsla á hleifum og þurfti því mun minni forhitun á mót en fyrra ár.

Árið 2017 voru endurfóðruð níu rafgreiningaker og til þess notuð 282 tonn af bakskautum og 180 tonn af leiðurum. Í lok fyrsta ársfjórðungs 2017 var síðasta ker af 336 kerum kerskála endurfóðrað og endurræst. Notað var minna af koltjörubiki árið 2017 en árið á undan þar sem færri ker voru endurfóðruð. Samhliða er verið að prófa staðgengilsefni sem eru skaðlaus heilsu og umhverfi, og voru um 45 tonn notuð af þessum efnum á móti 52 tonnum af koltjörubiki.

Um áramót 2016–2017 voru 327 ker í rekstri, í lok mars var búið að ræsa þau níu ker sem ekki voru í rekstri í upphafi árs. Það sem eftir var árs voru öll 336 kerin í framleiðslu.

Notkun á öðrum efnum er tiltekin í kafla 7.1. Aukning í hráefnanotkun stafar fyrst og fremst af aukinni framleiðslu en framleiðslan árið 2016 var óvenju lág vegna aðstæðna í rekstri sem gerð var grein fyrir í Samfélagskýrslu 2016.

7.3 LOSUN Í ANDRÚMSLOFT

Fylgst er með losun helstu mengandi efna en þau eru loftkennt flúoríð (HF), ryk og brennisteinsdíoxíð (SO₂) auk gróðurhúsalofttegundanna koltvísýrings (CO₂), flúorkolefna (PFC) og brennisteinshexaflúoríðs (SF₆). Upplýsingar um losun eru teknar saman í kafla 7.1.

Heildarlosun flúors var 0,24 kg á hvert framleitt áltonn sem er einn besti árangur í sögu fyrirtækisins og undir innri markmiðum fyrirtækisins fyrir árið 2017. Heildarryklosun var einnig undir innri markmiðum fyrirtækisins og mældist 0,30 kg/t ál og lækkaði einnig milli ára.

Losun brennisteinsdíoxíðs (SO₂) frá notkun forskauta var nokkuð undir mörkum þess sem losa má frá forskautum, eða 12,78 kg/t áls. Losunin var svipuð á milli ára (mynd 4). Fylgst er vel með brennisteins-

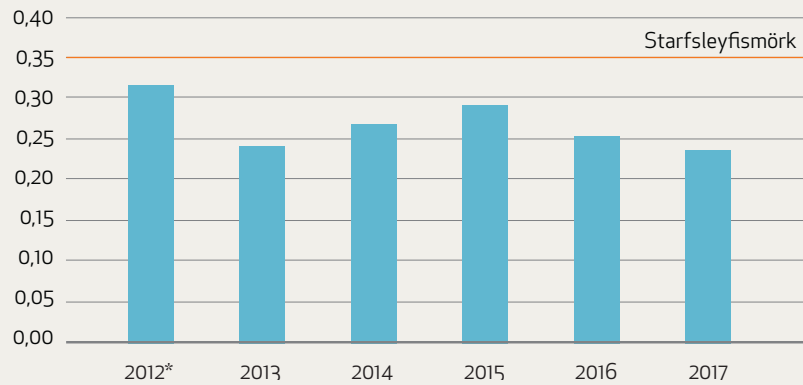
Tafla 1

Orkunotkun úr eldsneyti í Gígajoulum	2016	2017	Hlutfallsleg breyting milli ára
Biodíesel 10%	307	74	76%
Díesel	19.119	17.825	7%
Bensín	96	173	80%
Própan	27	14	46%
Samtals orkunotkun	19.549	18.086	7%

■ minnkun ■ aukning

Mynd 2

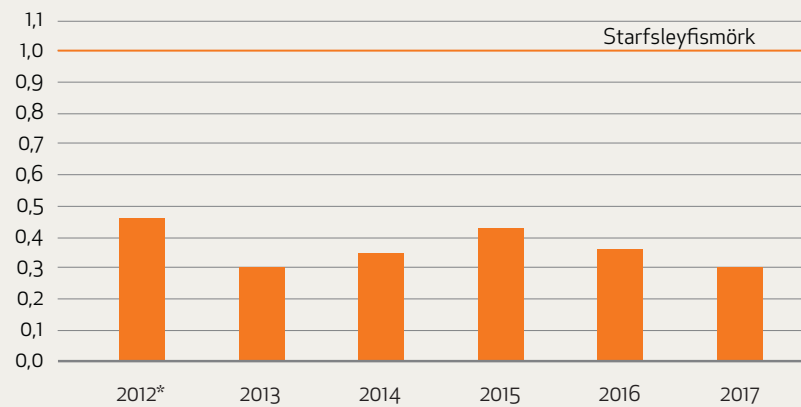
LOSUN HEILDARFLÚORÍÐS ÁRIN 2012–2017 (kg/t ál)

*Fyrirvari vegna óvissu um losun ryks um reykháf á tímabilinu maí-ágúst 2012

Mynd 3

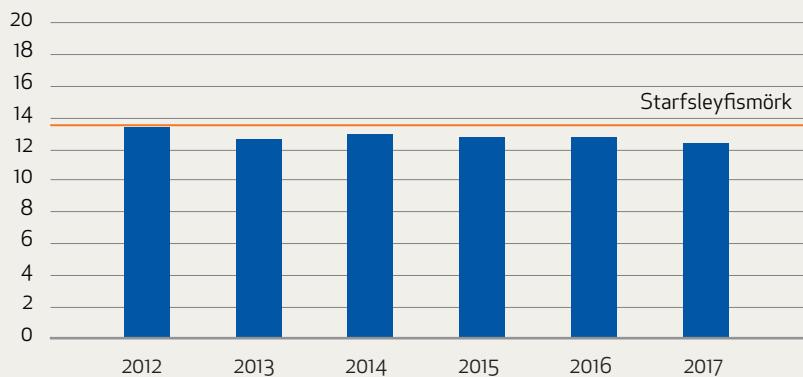
LOSUN RYKS ÁRIN 2012–2017 (kg/t ál)

*Fyrirvari vegna óvissu um losun ryks um reykháf á tímabilinu maí-ágúst 2012

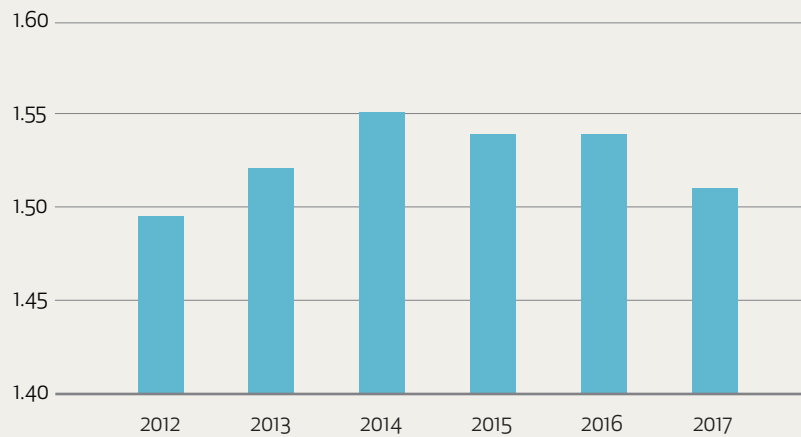
Mynd 4

LOSUN BRENNISTEINSDÍÓXÍÐS FRÁ FORSKAUTUM, 2012–2017 (kg/t ál)

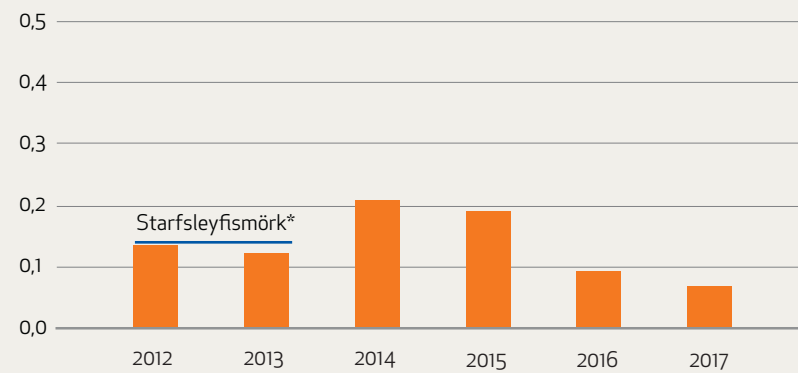
Mynd 5

LOSUN KOLTVÍSÝRINGS ÁRIN 2012–2017 (t/t ál)

Mynd 6

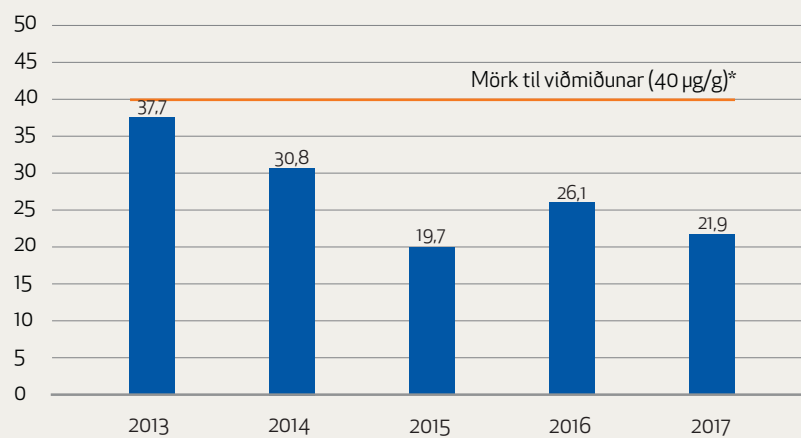
LOSUN FLÚORKOLEFNA SEM CO₂-ÍGILDI ÁRIN 2012–2017 (t/t ál)

*Starfsleyfismörk giltu einungis árin 2011 til 2013 en féllu niður árið 2013 þegar Fjarðaál fór undir viðskiptakerfi ESB um losunarheimildir (ETS kerfið)

Mynd 7

HEILDARNIÐURSTÖÐUR FLÚOR Í GRASI (µg/g)

*Mörk til viðmiðunar fyrir grasbíta sem sett hafa verið í vöktunaráætlun.

innihaldi skauta og berast vikulega upplýsingar frá birgja. Heildarlosun brennisteinssambanda sem SO₂ nam 14,10 kg/t ál.

Losun gróðurhúsalofttegunda

Losun koltvísýrings (CO₂) er reiknuð út frá notkun forskauta með massajafnvægisreikningum. Losun árið 2017 var 1.51 t CO₂/t ál og minnkar frá fyrra ári.

Á mynd 6 sést losun flúorkolefna (PFC) á árunum 2012–2017. PFC er gróðurhúsalofttegund sem myndast við spennuris í kerum og útblástur þessara efna er reiknaður út frá fjölda og tímalengd spennurisa. Árið 2017 voru losuð 0,068 tonn CO₂-ígilda af PFC efnum á hvert framleitt áltonn. Losun á PFC efnum lækkar frá fyrra ári. Lækkun er til komin vegna stöðugleika í rekstri og útskiptingar á búnaði í kerum sem tryggir öruggari súrálsmötun.

Heildarlosun gróðurhúsalofttegunda frá framleiðslu hækkaði milli ára sem nam 20.082 tonnum ígilda CO₂. Þessi hækking stafar af aukinni notkun forskauta vegna aukinnar framleiðslu á árinu.

Á árinu var ekkert brennisteinshexaflúoríð notað, en markvisst hefur verið unnið að því að þetta búnað

til þess að lágmarka flóttalosun. Á árinu 2016 var losun vegna SF₆ sem samsvarar 0,91 kg* CO₂-ígildi/t ál eða 301 tonn ígildi CO₂.

7.4 FLÚOR Í GRASI – UMHVERFISVÖKTUN

Í ársskýrslu eru kynntar niðurstöður umhverfisvöktunar Alcoa Fjarðaáls sem er yfirgripsmikil vöktun, í samræmi við vöktunaráætlun, á helstu þáttum umhverfis í Reyðarfirði, svo sem mælingar á loftgæðum og gróðurrannsóknir. Skýrslan er aðgengileg á vef Umhverfisstofnunar og vef Alcoa Fjarðaáls eftir að hún kemur út í byrjun maí. Einn þáttur sem vel er fylgst með yfir sumarmánuði er styrkur flúors í grasi (mynd 7).

Niðurstöður ársins 2017, fyrir styrk flúors í grasi, eru þær næstlægstu sem mælt hafa frá upphafi reksturs. Þær má meðal annars skýra af því að rekstur ársins var í góðu jafnvægi og losun heildarflúors frá starfseminni var lág (sjá mynd 2). Fjarðaál leggur áherslu á fyrirbyggjandi aðgerðir til að lágmarka flúorlosun. Í álverinu er starfandi stýrihópur allt árið um kring til að vakta þessa vinnu og árangur. Starfsfólk fær umhverfisfræðslu

svo það átti sig á mikilvægu hlutverki þess í að lágmarka losun og vel er fylgst með áræðanleika mengunarvarnarbúnaðar. Ytri þættir hafa einnig áhrif á styrk flúors í grasi svo sem veðurfar og staðhættir. Ástæðan fyrir því að fylgst er náið með flúorstyrk í grasi er til að tryggja heilbrigði dýra sem ganga í firðinum. Gott samstarf hefur verið við bændur sem stunda sauðfjárrækt í Reyðarfirði og eru dýrin skoðuð á hverju ári af dýralækni. Aldrei hefur verið sýnt fram á bein áhrif flúors á heilsufar dýra á svæðinu.

7.5 HÁVAÐI

Alcoa Fjarðaál þarf að uppfylla skilyrði um hávaðamengun. Þessar mælingar skal gera á 8 ára fresti samkvæmt mæliáætlun, eða ef gerðar eru breytingar á rekstri, í samræmi við reglugerð 724/2008 um hávaða. Síðustu mælingar voru gerðar árið 2012 þegar kersmiðjan tók til starfa, og voru niðurstöður undir viðmiðunarmörkum reglugerðar um hávaða. Þar sem ekki eru áætlaðar breytingar í starfsemi fyrirtækisins verða næstu mælingar gerðar árið 2020.

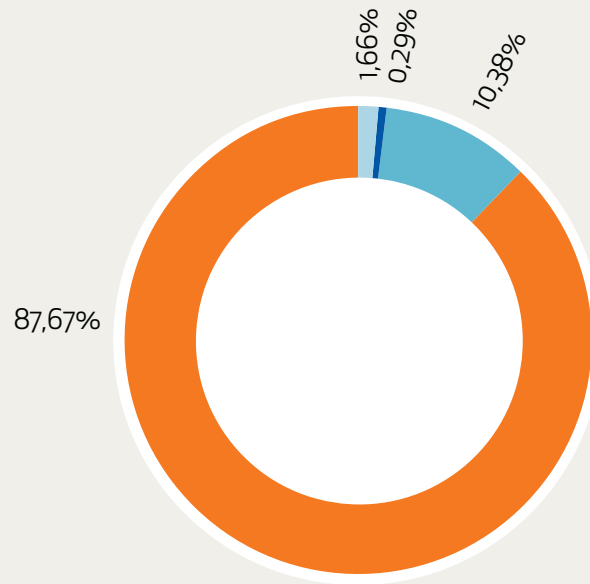
* Í skýrslu ársins 2016 var heildarlosun CO₂ ígilda frá SF₆ gefin upp sem 313 tonn, eða 0,95 CO₂ ígildi kg/t ál, í ljós kom skekkja í útreikningum, sem leiðrétt hefur verið frá og með árinu 2017.

Tafla 2

Bein og óbein losun gróðurhúsalofttegunda í tonn CO ₂ ígilda		Losun 2016	Losun 2017	Minnkun/aukning
Scope 1	Kolefnisnotkun	507.949,3	534.269,6	5%
Bein losun	PFC	30.138,6	24.096,1	20%
	Própan	432,9	237,8	45%
	Acetalyne	0,4	0,3	25%
	Díesel	2,4	1,7	29%
	Scope 2	Díesel	1.453	1.343,0
Óbein losun	Bensín	7	12,0	72%
	HFC	1.114	251,8	77%
	SF ₆	301	0,0	100%
Scope 3	Notkun bílaleigubíla		6,8	
Óbein losun	Urðun	13,5	13,7	2%
	Flutningur í urðun	19,6	19,5	1%

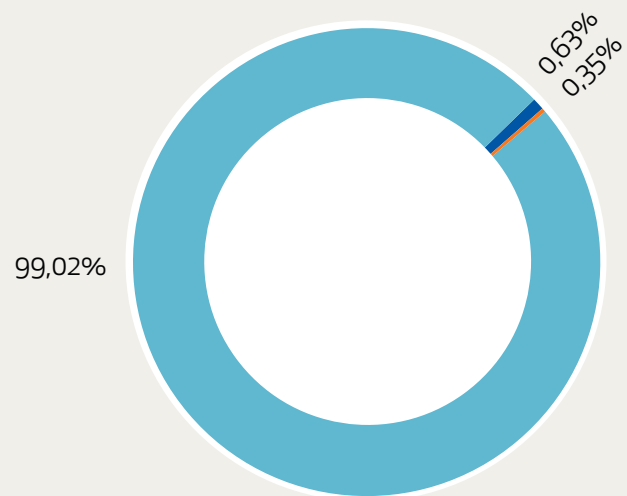
■ minnkun ■ aukning

HLUTFALLSLEG SKIPTING OG RÁÐSTÖFUN AUKAUFURÐA ÁRIÐ 2017

UPPRUNI

- Aukaafurðir frá rekstri
- Spilliefni
- Spilliefni frá framleiðslu
- Aukaafurðir frá framleiðslu

RÁÐSTÖFUN

- Brennsla
- Endurnýtt/endurunnið
- Urðun

7.6 AUKAAFURÐIR

Alcoa Fjarðaál hefur þá sýn að hægt sé að endurvinnna allar aukaafurðir og að urðun sé síðasti kostur. Fyrirtækið leggur áherslu á að leita leiða til að koma aukaafurðum frá framleiðslu til endurvinnslu, en markmið móðurfélagsins eru að árið 2030 fari engar aukaafurðir til urðunar.

Flokkun á upprunastað er undirstaða þess að hægt er að koma stærstum hluta aukaafurða til endurvinnslu frá fyrirtækinu. En að auki er stöðugt leitað tækifæra til lágmörkunar til að koma í veg fyrir myndun aukaafurða.

Magn aukaafurða á árinu 2017 var 54.694 tonn og þar af voru 99,4% endurunnin. Alls fóru 342 tonn af lífrænum úrgangi til urðunar, eða um 0,6% af heildinni. Fjarðabyggð hefur boðað að hafin verði moltugerð í sveitarfélaginu árið 2018 og því bindur félagið vonir við að ná endurvinnsluhlutfallinu nánast upp í 100% á því ári. Ljóst er að sellulósi, sem er lífrænn úrgangur frá vatnshreinsivirki mun ekki nýtast til moltugerðar að sinni.

Urðunarhlutfall hækkar frá fyrra ári um 0,1% en heildarmagn aukaafurða lækkaði um 11,6%. Að stærstum hluta er lækkin tilkomin vegna minna kerbrots sem fylgir endurfóðrun kera. Mestur hluti, eða um 98% aukaafurða verða til vegna framleiðslunnar. Á mynd 8 má sjá hlutfall aukaafurða og spilliefna, annars vegar frá framleiðslunni og hins vegar frá almennum rekstri. Einnig sést hlutfallslegt magn aukaafurða sem fór til urðunar af heildarmagni. Hreinsaðar forskautaleifar eru um 79% af heildarmagni þeirra aukaafurða sem eru sendar til endurvinnslu. Þær eru endurunnar í Mosjøen í

Noregi og notaðar í ný forskaut og voru 22% af heildarmagni innfluttra forskauta.

Undanfarin ár hefur náðst mikill árangur í endurbæðslu innanhúss á álfleytum* (e. skimmings), en á síðasta ári voru einungis send 19 tonn til endurvinnslu, miðað við allt að 2.000 tonn á síðustu árum. Samtals voru endurbætt ál og álfleytur innanhúss 6.448 tonn, eða 1,8% af heildarframleiðslu kerskála.

7.7 FRÁRENSLI

Skólp frá fyrirtækinu og nærliggjandi iðnaðarsvæði er meðhöndlað í skólphreinsivirki sem staðsett er á iðnaðarsvæðinu og er rekið af verktaka. Skólpið fer í gegnum fjögurra þrepa hreinsun áður en því er veitt til sjávar. Föstum efnunum úr skólphreinsistöð er komið til endurvinnslu í jarðvegsgærð í tengslum við skógrækt.

Frárennsli af svæðum þar sem unnið er með olíu eða efnavöru er leitt í gegnum olúskiljur og frárennsli frá eldhúsi er leitt gegnum fitugildru. Eru þær tæmdar reglulega og olúmengudu vatni komið í úrvinnslu hjá viðeigandi aðilum.

Yfirborðsvatn af iðnaðarlóð er leitt um settjarnir áður en það rennur til sjávar. Sýni eru tekin úr frárennsli tjarna að hausti og vori. Sýnin árið 2017 voru undir starfsleyfismörkum. Niðurstöður mælinga á áli, olíu/fitu og flúoríðum eru gefnar upp sem hæsta og lægsta gildi í kafla 7.1. Samkvæmt starfsleyfi má magn svifagna í frárennsli ekki aukast um meira en 10 mg/L miðað við mælt magn í innrennsli. Mesta hækkun mældist í einu sýni 9 mg/L en almennt var um lækkingu að ræða.

7.8 ÁRANGUR ÁRIÐ 2017

Árið 2017 voru sett fram langtíamarkmið varðandi umhverfismál og hefur árið farið í að móta stefnu og aðgerðaáætlun tengda þessum markmiðum, m.a. var stofnaður vinnuhópur sem vinnur að og fylgir eftir markmiðum um losun gróðurhúsalofttegunda frá beinni og óbeinni losun, ásamt því að lögð er áhersla á lágmörkun aukaafurða.

Markmið

Alcoa Fjarðaál hyggst draga úr losun gróðurhúsalofttegunda frá farartækjum á vegum fyrirtækisins um 20% fyrir árið 2020.

- 7% minnkun í losun gróðurhúsalofttegunda frá farartækjum frá fyrra ári

Markmið

Fyrirhugað er að minnka heildarmagn aukaafurða um 20% fyrir árið 2025.

- 11,6% í heildarminnkun aukaafurða.

7.9 MARKMIÐ ÁRIÐ 2018

Að bein losun frá framleiðslu lækki um 0,5-1% á árinu 2018, með bættri nýtingu kolefnis í framleiðsluferlinu.

Að við útskipti á ökutækjum verði valin inn umhverfisvænni kostur/ minna mengandi en sá sem var fyrir.

*Álfleytur eru álafurð sem er fleytt ofan af áhlífum í hleifasteypuvél. Álínihaldið er yfir 90% en saman við það er algjall sem myndast við snertingu heits máls við súrefnis

08

MANNAUÐUR

Í Alcoa Fjarðaáli eru konur um 24% starfsmanna sem er hæsta hlutfall sem þekktist innan álvera Alcoa.

Starfsmenn Fjarðaáls voru um 544 á árinu 2017. Þar af eru konur um 24% starfsmanna sem er hæsta hlutfall sem þekktist innan álvera Alcoa. Í framkvæmdastjórn Fjarðaáls sitja alls ellefu manns, þar af tvær konur. Starfsmenn fylgja ýmist Vinnustaðasamningi Alcoa Fjarðaáls, AFLs og RSÍ, eða eru með einstaklingsbundna samninga þar sem launaþróun fylgir samningi VR við SA.

Fjarðaál hefur þá stefnu að útvísta þeim verkefnum í starfseminni sem ekki tilheyra kjarnastarfsemi. Með þeim hætti rennir fyrirtækið stöðum undir uppbyggingu og rekstur annarra fyrirtækja og frekari atvinnuuppbyggingar á svæðinu. Samtals vinna 350 manns á vegum annarra fyrirtækja í álverinu eða á álverssvæðinu. Alls hafa því um níu

hundruð manns atvinnu á álverssvæðinu við Reyðarfjörð. Verktakar starfa meðal annars við rekstur mótuneytis, þrif, verkfræðihönnun og framkvæmd fjárfestingaverkefna, starfsmannaakstur, innkaup og lagerhald á rekstrarvörum og varahlutum, við vélsmiði og viðhald, hafnarstarfsemi og vöruflutninga svo eitthvað sé nefnt.

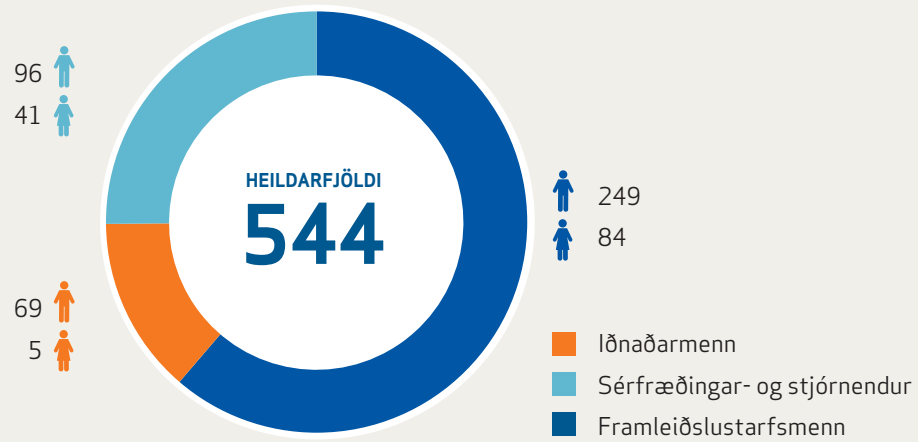
Árið 2016 voru ráðnir inn 50 starfsmenn vegna breytinga á vaktakerfi en þá var einum vaktþóp bætt við þegar farið var úr 12 tíma vaktakerfi í 8 tíma. Starfsmannavelta lækkaði milli ára og var 7,4% árið 2017 og því minna um nýráðningar en oft áður. Fyrir nokkrum árum var starfsmannavelta mun hærri. Árið 2014 var starfsmannaveltan til dæmis 14%. Í vinnustaðargreiningu Gallup árið 2017 sögðust

Tafla 3

Búseta starfsmanna Fjarðaáls	2016	2017
Búseta í Fjarðaabyggð.	61,7%	61,8%
Búseta í Fljótsdalshéraði	29,2%	29,8%
Búseta annarsstaðar á Austurlandi	3,6%	3,5%
Búseta annarsstaðar á landinu	5,4%	5,0%

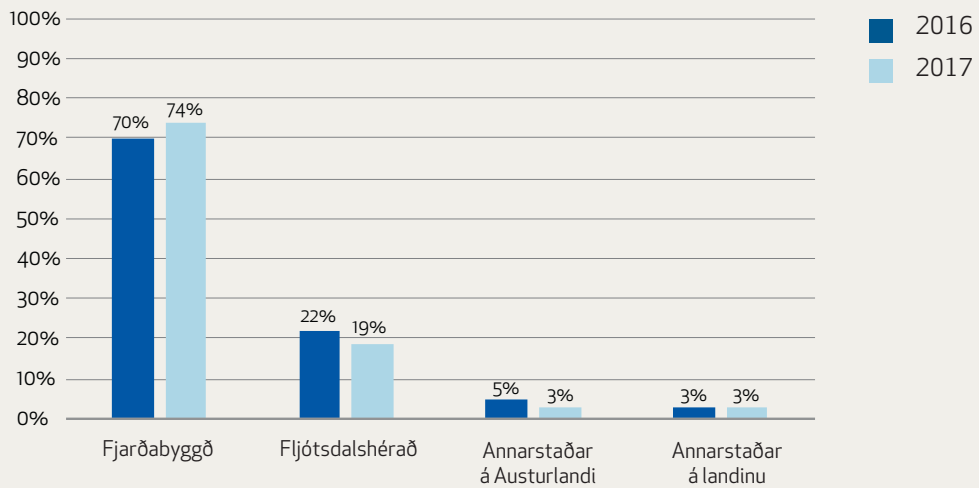
Mynd 9

SAMSETNING VINNUAFLS

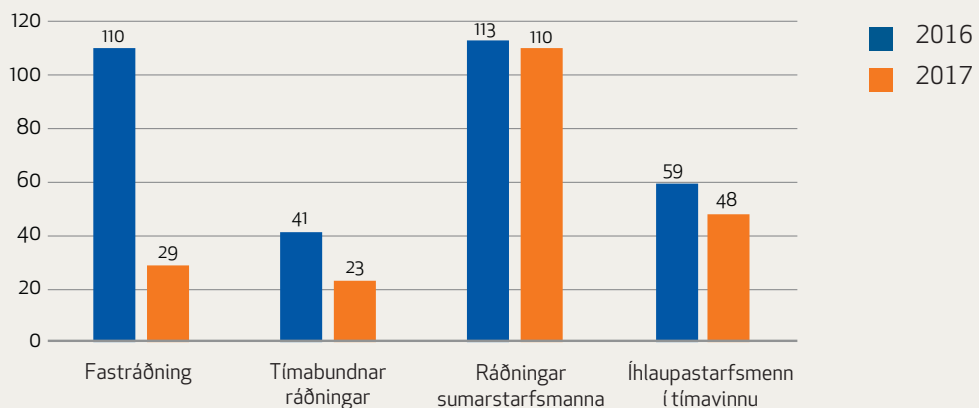
Mynd 10

BÚSETA NÝRRA STARFSMANNA FJARÐAÁLS

Mynd 11

NÝRÁÐNINGAR

Tafla 4

Endurkomuhlutfall eftir fæðingarorlof	Karlar	Konur	Samtals
Fjöldi starfsmanna sem fóru í fæðingarorlof	48	12	60
Hlutfall af heildarfjölda sem fór í fæðingarorlof	12%	9%	17%
Fjöldi þeirra sem sneru aftur eftir fæðingarorlof	46	13	59
Hlutfall þeirra sem sneru aftur eftir fæðingarorlof	96%	108%*	98%

*Á árinu 2016 fóru fleiri konur í fæðingarorlof, eða 14% af heildarfjölda kvenna. Hluti þessa hóps sneri ekki aftur til vinnu fyrr en á árinu 2017, en einnig er talið að breytt vaktaskipulag hafi haft áhrif á endurkomu eftir fæðingarorlof

94% starfsmanna Fjarðaáls vera á heildina litið ánægð með vinnustaðinn. Þá sögðust 82% vaktavinnustarfsmanna hjá Fjarðaáli vera ánægð með nýja átta tíma vaktakerfið og 83% þeirra sögðust ná að halda góðu jafnvægi milli vinnu og einkalífs. Þetta eru jákvæðari niðurstöður en áður. Hlutfall kvenna hjá fyrirtækinu árið 2017 var 24% samanborið við 25% árið 2016 og fór því lítillega niður á við. En með því að halda áfram að hafa þennan málaflökk í brennidepli þá vonast stjórnendur til þess að talan stígi upp á við á ný, enda er það markmið fyrirtækisins að hafa kynjahlutföllin sem jöfnust.

8.1 JAFNRÉTTISMÁL

Félagið fylgir eftir aðgerðarbundinni jafnréttisáætlun og eru allir starfsmenn ábyrgir fyrir því að henni sé framfylgt. Jafnréttisstefna Alcoa Fjarðaáls er unnin út frá lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008. Alcoa Fjarðaál stefnir að því að helmingur starfsmanna fyrirtækisins verði konur og tengir jafnréttisstefnu sína jafnframt við gildin sem Alcoa starfar eftir um allan heim. Öll störf innan fyrirtækisins eru opin báðum kynjum og skulu því hönnuð á þann veg að bæði kyn geti unnið þau á öruggan hátt. Báðir foreldrar eru hvattir til að huga að samræmingu fjölskyldulífs og vinnu og axla jafna ábyrgð á uppeldi og umönnun barna sinna.

Hjá Alcoa Fjarðaáli er kynferðisleg og kynbundin áreitni og einelti ekki liðið og eru slík mál tekin föstum

tökum. Í jafnréttisáætluninni eru tilgreindir ábyrgðaraðilar að úrbótum og endurskoðun hennar. Framkvæmdastjóri mannauðsmála ber ábyrgð á að jafnréttisáætlun sé framfylgt. Jafnréttisnefnd ber ábyrgð á eftirfylgni ef frávik verða.

8.2 LAUN KVENNA SEM HLUTFALL AF LAUNUM KARLA EFTIR STÖRFUM

Á síðunni hér til hliðar má sjá laun kvenna sem hlutfall af launum karla, greind niður á starfsflokka í fyrirtækinu. Við launaákvæðanir sérfræðinga er tekið tillit til reynslu, menntunar og hæfni auk þess sem laun eru borin saman við það sem gengur og gerist á markaði með þátttöku í launakönnun. Launaákvæðanir starfsfólks sem starfar í framleiðslu og iðnaði eru bundnar í kjarasamning, en mikilvægir þættir í þróun launa þessara hópa eru starfsaldur og vinnufyrirkomulag. Þannig getur það haft mikil áhrif til breytinga ef fáar konur eru í ákveðnum hópum til dæmis í iðnaðarmannahópnum. Þar er engin kona á vöktum og það hefur áhrif á hlutföllin.

Alcoa Fjarðaál hlaut árið 2017 jafnlaunavottun samkvæmt staðli IST 85:2012. Staðallinn er unninn af hópi íslenskra sérfræðinga með það að markmiði að framfylgja lögum nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla. Í lögnum er skýrt kveðið á um að konum og körlum sem starfa hjá sama atvinnurekanda skulu greidd jöfn laun og skulu þau njóta sömu kjara fyrir sömu eða jafnverðmæt störf.

Fjarðaál var fyrsta stórfyrirtækið sem hlaut vottun á jafnlaunastaðli velferðarráðuneytisins og af því tilefni heimsótti félags- og jafnréttismálaráðherra, Þorsteinn Víglundsson, fyrirtækið í lok júní 2017 og veitti stjórnendum viðurkenningu á vottuninni. Hann lét þau orð falla að það væri til fyrirmyndar að sjá hvernig Fjarðaál setur jafnréttismál á oddinn og tekur þátt í að brjóta á bak aftur staðalímyndir á vinnumarkaði.

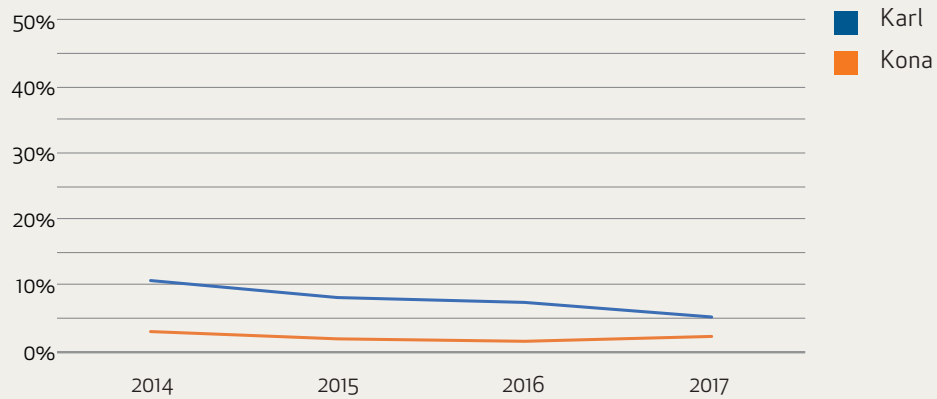
8.3 STARFS- OG SIÐAREGLUR

Starfs- og siðareglur Alcoa eru vegvísir fyrir heilindi starfsmanna og góða viðskiptahætti. Markmiðið er að þær veiti starfsmönnum leiðsögn til að uppfylla viðmið félagsins hvað varðar góða viðskiptahætti sem snýr fyrst og fremst að því hvernig félagið vill stunda viðskipti í heiminum. Starfsreglurnar eru endurskoðaðar árlega og fá starfsmenn markvissa fræðslu vegna þessa. Starfsmenn eru hvattir til að tilkynna meðal annars brot af ýmsu tagi, líkt og spillingu, brot á mannréttindum, mismunum eða einelti, brot á hugverkaréttindum og mögulegar öryggisógnanir. Nánari upplýsingar er að finna á vefsíðu félagsins.

8.5 ÖRYGGI

Mikil áhersla er lögð á öryggi og heilsu starfsfólks og verktaka hjá Alcoa Fjarðaáli og eru þessi mál alltaf í forgangi ásamt umhverfismálum. Unnið er markvisst að því að

Mynd 12

STARFSMANNAVELTA EFTIR KYNI

Tafla 5

Starfsmannavelta eftir aldurshópum	2014	2015	2016	2017
18-20	0,46%		0,20%	
21-25	3,14%	1,97%	2,20%	1,95%
26-30	3,17%	2,73%	2,18%	1,56%
31-35	1,57%	0,98%		0,97%
36-40	2,00%	1,55%	0,80%	0,78%
41-45	1,33%	1,43%	0,79%	0,98%
46-50	0,90%	0,21%	1,00%	0,58%
51-55	0,67%	0,22%	0,59%	0,20%
56-60	0,67%	0,54%	0,40%	
61-66		0,22%	0,79%	0,39%
66-			0,20%	
Samtals	13,90%	9,87%	9,14%	7,40%

Tafla 6

Laun kvenna sem hlutfall af launum karla eftir störfum	2015	2016	2017
Stjórnendur	98%	98%	91%
Sérfræðingar	93%	95%	97%
Verkfræðingar	68%	79%	90%
Tæknar og sérmenntað starfsfólk	86%	89%	90%
Skrifstofufólk	104%	100%	100%
Þjónustu-, sölu- og gæslustörf	82%	96%	93%
Iðnaðarmenn og sérhæft iðnverkafólk	86%	90%	81%
Véla- og vélagæslufólk	92%	92%	95%

útrýma hættum, lágmarka mengun, efla heilsu og stuðla að öruggu vinnuumhverfi. Sú hugmyndafræði sem notast er við þegar kemur að því að greina hættur, meta aðstæður og fyrirbyggja frávik eða slys nefnist „Mannleg hegðun“. Þessi nálgun hefur reynst vel og góður árangur hefur náðst í fækkun alvarlegra frávika. Starfsmenn beita einnig aðferðafræði sem kallast „stjórnun helstu áhættuþátta“ til að tryggja að réttu varnirnar gegn þekktum hættum séu ávallt til staðar. Mikil áhersla er lögð á rétt starfsfólks til að „Stoppa og leita sér hjálpar“ ef það upplifir óöryggi eða hefur ekki næga þekkingu á verkinu sem er verið að vinna. Þá er skylda að halda verkfund áður en verk hefst ef hætta á slysum er til talin vera til staðar.

- Alcoa Fjarðaál fylgir stefnu sinni og móðurfélagsins í umhverfis-, heilsu- og öryggismálum:
- Markvisst er unnið að umbótum í starfsumhverfi til að tryggja öryggi og heilsu starfsfólks.
- Öll slys og óhöpp eru skráð til að læra af þeim.
- Félagið er vottað af OHSAS 18001 heilsu og öryggisstjórnunarkerfinu. Allir starfsmenn fá grunnþjálfun í umhverfis-, heilsu-, og öryggismálum.

Hjá Alcoa Fjarðaáli eru starfandi 15 heilsu- og öryggisnefndir en hlutverk þeirra er að stuðla að bættu heilbrigði og öryggi á vinnustað. Tæp 10% starfsmanna taka virkan þátt í þessu nefndarstarfi á vinnutíma. Nefndir vinna að ýmsum málefnum og koma að þjálfun s.s. í fallvörnum, „læsa, merkja, prófa“, „hættuleg efni“ svo einhver dæmi séu nefnd. Jafnframt stuðla nefndir að ýmsum endurbótum sem miða að því að gera vinnustaðinn öruggari með því að útrýma hættum og bæta vinnuaðstöðu og verklag.

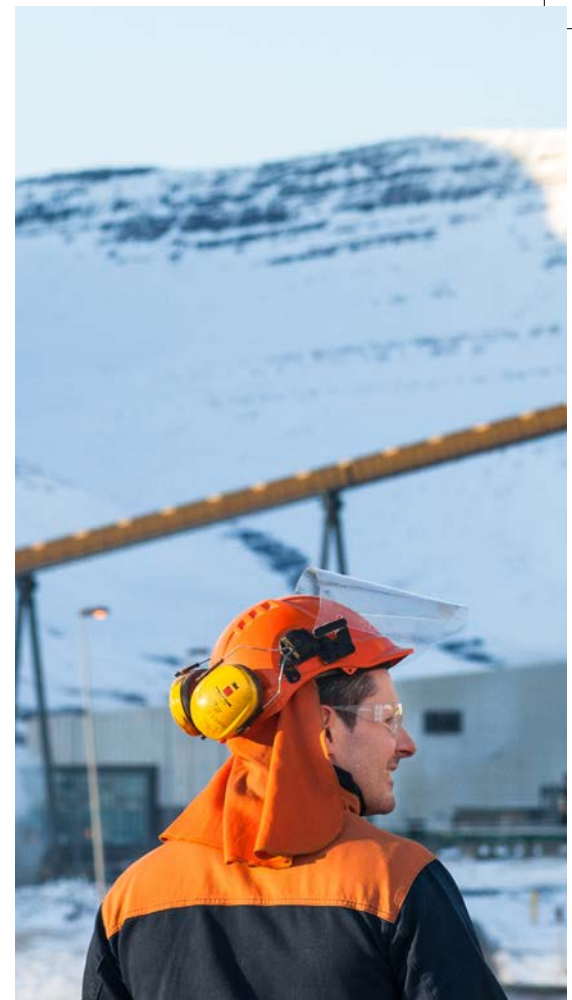
8.5 HEILSA OG VELFERÐ

Öflug velferðarþjónusta er rekin fyrir starfsfólk og nánustu ættingja þeirra þar sem boðið er upp á ýmisskonar sérfræðiþjónustu. Þjónustan felur í sér að starfsmenn og nánustu ættingjar þeirra geta leitað aðstoðar hjá breiðum hópi fagaðila vegna persónulegra erfiðleika eða óvæntra áfalla. Þjónustan er starfsmönnum að kostnaðarlausu og án milligöngu stjórnenda fyrirtækisins. Fullur trúnaður er viðhafður og upplýsingar ekki veittar til vinnustaðar. Um er að ræða sex tíma á ári á sviði fjármálaráðgjafar, lögfræðiaðstoðar, sálfræðiráðgjafar, lífsstílsráðgjafar og svefnmeðferðar á netinu svo dæmi séu tekin. Algengast hefur verið um að starfsmenn nýti sér lögfræði- og sálfræðiþjónustu.

Hjá Fjarðaáli er starfrækt heilsuefningarnefnd, sem skipuleggur ýmsa hreyfiviðburði og heilsuefningu.

Helstu viðburðir 2017 voru eftirfarandi:

- **Action hreyfiviðburðurinn:** „Fjölskyldudagur í Hallormsstað“. Fjarðaál greiddi 300.000 krónur til góðgerðarmála vegna viðburðarins sem að þessu sinni rann til tækjakaupa á FSN.
- **Garpakeppnin:** Í henni felst sú áskorun að taka þátt í sem flestum skipulögðum hreyfiviðburðum á Íslandi eða erlendis á tímabilinu 1. apríl til 30. september. Þrír starfsmenn fengu titilinn „Ofurgarpar“ en þeir tóku þátt í meira en 10 viðburðum. Í tengslum við keppnina var jafnframt haldin ljósmyndakeppni tengd útivist eða hreyfingu.
- **Blóðbankinn:** Kom í apríl og ágúst, tvo daga í senn. Blóðgjafahópurinn stækkar ört en skráðar komur í báðum heimsóknum voru 211 miðað við 153 árið 2016. Blóðsöfnun er

opin öllum, bæði starfsmönnum og íbúum í nærsamfélagi.

- **Þyngdartapsáskorunin „Léttum okkur lífið“:** 28 manns tóku þátt í 7 liðum og stóð áskorunin í 12 vikur. Samtals fuku 134,4 kg af þátttakendum sem samsvarar fílsunga.
- **Fræðsluerindi:** Hrönn Grímsdóttir lýðheilsufræðingur fjallaði um markmiðasetningu og venjur í erindi fyrir starfsmenn. Þá var boðið upp á fyrirlestur frá fjallagarpinum John Snorra Sigurjónssyni þar sem hann sagði frá afreki sínu er hann kleif fjallið K2 fyrr á árinu. Sá viðburður var auglýstur opin fyrir alla í miðlum á Austurlandi.

Heilsugæsla Fjarðaáls er opin alla virka daga frá 8–16 og er þjónustan þar fjölbreytt. Til dæmis komu 335 starfsmenn á árinu í reglubundnar heilsufarsskoðanir svo sem öndunar- og heyrnarmælingu, sem er liður í forvarnarstarfi gegn atvinnutengdum sjúkdómum. 514 komur voru í heilsu- og mælingar og 139 manns mættu í inflúensubólusetningu. Sérstök áhersla var lögð á það á

árinu að bæta skráningu á stoðkerfisvandamálum til að hægt sé að rótargreina vandamál. Markmiðið er að koma í veg fyrir að starfsmenn þrói með sér álagstengda atvinnusjúkdóma og halda áfram að vinna markvisst að því að koma í veg fyrir að slíkt gerist.

8.6 HLUNNINDI FAST-RÁÐINNA STARFSMANNA

Starfsmenn Alcoa Fjarðaáls hafa aðgang að mötuneyti á vinnustaðnum, fríar rútuferðir til og frá vinnu og aðgengi að heilsugæslu. Starfsmönnum býðst einnig að sækja um stuðning við nám sem nýtist í starfi. Á árinu 2016 voru settir upp sex raftenglar á aðalbílastæði starfsmannabyggingar þar sem að starfsmönnum gefst kostur á að hlaða rafbíla, á vinnutíma.

Tafla 7

Þjálfun starfsmanna	2015	2016	2017
Fjöldi vinnustunda	60.470	67.905	58.300
Hlutfall af vinnutíma	7,3%	7,4%	6,6%

Tenglarnir hafa verið vel nýttir frá því að þeir voru settir upp og merkja má aukningu í notkun þeirra milli ára. Þá gefur fyrirtækið starfsmönnum sínum veglega jólagjöf á hverju ári sem samanstendur af matarpakka og óvæntri gjöf.

Starfsmenn geta sótt um styrki vegna líkamsræktar, laseraðgerða á augum, meðferðar hjá nuddara, kyropraktor, sjúkráþjálfa, fótaaðgerða-sérfræðingi og vegna göngugreiningar og innleggja. Ristilspeglun í forvarnarskyni gegn krabbameini fyrir 50 ára og eldri er að fullu greidd.

Frá árinu 2010 hefur starfsmönnum gefist kostur á að greiða mánaðarlegt framlag í Styrktarsjóð starfsmannafélagsins Sóma. Þátttaka í sjóðnum er valfrjál og greiðir Alcoa Fjarðaál mótframlag. Úthlutað er úr Styrktarsjóðnum til þeirra er í hann greiða vegna alvarlegra veikinda eða slvs á nánustu fiölskvldu.

8.7 STARFSÞRÓUN OG ENDURMENNTUN

Alcoa Fjarðaál hlaut Menntaverðlaun atvinnulífsins árið 2017, en þau eru veitt því fyrirtæki sem hefur skarað fram úr á sviði fræðslu- og menntamála. Verðlaunin eru veitt á Menntadegi atvinnulífsins sem hefur verið haldinn síðan 2014. Menntadagur atvinnulífsins er samstarfsverkefni Samorku, Samtaka ferðapjónustunnar, Samtaka fjármálafyrirtækja, Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi, Samtaka iðnaðarins, Samtaka verslunar og þjónustu og Samtaka atvinnulífsins.

MENNTUN

Starfsfólk Fjarðaáls fær stuðning til náms vilji það efla sig í starfi.

Helstu viðmið fyrir menntafyrirtæki ársins eru að skipulögð fræðsla sé innan fyrirtækisins, að stuðlað sé að markvissri menntun og fræðslu, að sem flest starfsfólk taki virkan þátt og að hvatning til frekari þekkingaröflunar sé til staðar. Lykillinn að því að hámarka og viðhalda þekkingu, hæfni og reynslu innan fyrirtækisins er að allt starfsfólk sé reiðubúið að miðla sín á milli í gegnum fræðslustarf og skipulag fyrirtækisins. Þá býður fyrirtækið fólki sem vill bæta við sig námi til að efla sig í starfi stuðning hvort sem námið er á framhaldsskóla- eða háskólastigi.

Metnaður er lagður í menntun, þjálfun og fræðslu starfsfólks á hverjum degi. Fyrirtækið rekur stóridjuskóla sem er samstarfsverkefni Fjarðaáls, Austurbrúar og Verkmenntaskóla Austurlands en um 50

nemendur stunda nám við skólann á hverjum tíma. Þann 15. desember 2017 útskrifuðust 24 nemendur úr framhaldsnámi Stóriðjuskóla Fjarðaáls og var það fjórði hópurinn sem lauk framhaldsnáminu. Frá því að skólinn tók til starfa haustið 2011 hafa 70 nemendur útskrifast úr grunnnáminu og 53 úr framhaldsnáminu. Um þriðjungur iðnaðarmanna Fjarðaáls hefur lokið námi við skólann og það stýttist í að sama hlutfall náist fyrir framleiðslustarfsmenn.

Starfsmenn eru boðaðir árlega í starfsmanna- og frammistöðusamtöl. Markmiðið er að meta fræðsluþörf þeirra og mögulega starfsþróun byggða á styrkleikum og áhuga. Samkvæmt vinnustaðakönnun sem framkvæmd var í lok árs 2017 sögðust 69% starfsmanna hafa fengið fammistöðusamtal á árinu.

Á árinu 2017 voru starfsmenn Fjarðaáls 58.300 klukkustundum til þjálfunar, sem var lækkun á milli ára um 9.605 stundir. Hver starfsmaður notaði um 6,6% af sínum vinnutíma til þjálfunar árið 2017. Lækkun stafar fyrst og fremst af því að starfsmannavelta hefur lækkað síðustu ár og því mun minni tími sem er notaður í nýliðþjálfun, að auki stækkar sá kjarni afleysingastarfs-

manna á hverju ári sem hefur aukna hæfni, og því fer minni tími í þjálfun þess hóps.

Öllum starfsmönnum Alcoa Fjarðaáls ber skylda að sækja námskeið a.m.k. einu sinni á ári til að læra að bera kennsl á spillingu. Námskeiðin eru tekin í gegnum netforritið „Alcoa Learn“ og þátttaka starfsmanna er skráð. Alcoa Fjarðaál hefur aldrei verið sektað vegna brota á lögum eða reglugerðum.

8.8 SLYS OG FRÁVIK GAGNVART HEILSU OG ÖRYGGI

Næstum-því-slys, slys og frávik gagnvart heilsu og öryggi eru skráð inn í atvikaskráningakerfi og tilkynnt í samræmi við gildandi lög og reglugerðir. Gerðar eru rannsóknir og settar upp fyrirbyggjandi aðgerðir til þess að samskonar atvik endurtaki sig ekki. Á síðastliðnu ári voru skráð 12 „næstum því slys“ og eitt fjarveruslys. Fjöldi tilkynnta vinnuslysa á hverjar 200 þús. vinnustundir voru 0,23. Engin banaslys hafa orðið hjá Alcoa Fjarðaáli frá upphafi reksturs.

*„Næstum því slys“ eru byggð á upplýsingum vegna óhappa sem urðu og hefðu hugsanlega getað valdið varanlegri örorku eða banaslysi

Tafla 8

Slys og slysatíðni	2015	2016	2017
Fjarveruslys	1	2	1
Næstum-því-slys	-	18	12
Tíðni fjarveruslysa	0,17	0,44	0,23
Tíðni meðferðaslysa	1,59	2,64	2,71
Tíðni allra slysa	7,43	17,63	14,26
Tíðni fjarveru, og vinnutakmarkana	0,35	0,44	0,9

Tíðni vinnuslysa er gefin upp sem H-tala (H200), þ.e. fjöldi slysa á hverjar 200.000 vinnustundir. 200.000 vinnustundir samsvarar vinnu 100 starfsmanna yfir árið

8.9 ÁRANGUR ÁRIÐ 2017

Markmið

Alcoa Fjarðaál hljóti jafnlaunavottun á árinu 2017.

- Alcoa Fjarðaál hlaut jafnlaunavottun í júní 2017.

Markmið

Alcoa Fjarðaál stefnir að vottun gagnvart staðli Alcoa um "Mannlega hegðun", með lágmarkseinkunn 2,5 af 3 mögulegum.

- Alcoa Fjarðaál stóðst vottun með einkunn 2,67.

8.10 MARKMIÐ ÁRIÐ 2018

Í kjölfar #metoo bylgjunnar verður lögð áhersla á að bæta vinnustaðarmenningu Fjarðaáls með jafnréttismál í forgrunni. Halda á fundi fyrir alla starfsmenn til að ræða þennan málaflokk, setja upp aðgerðaáætlun og mæla með skoðanakönnun hve margir hafa orðið fyrir áreitni og/eða einelti á vinnustað.

Gera tilraun með breytingar á vaktakerfi með það að markmiði að auka ánægju starfsmanna með vaktakerfi um 5% frá árinu 2017.

Mæla með úttektum hvort viðeigandi varnarlög séu til staðar til að tryggja öryggi starfsfólks við vinnu. Varnarlög verði til staðar í 95% tilfella.

Aukin árvekni og bætтар skráningar vegna heilsutengdra einkenna, með vitundarvakningu og þjálfun allra starfsmanna.

09

SAMFÉLAG

Alcoa Fjarðaál og Alcoa Foundation leggja fé til mikilvægra málefna, menningarviðburða og verkefna á Íslandi með áherslu á verkefni sem tengjast áhrifasvæði álversins.

Alcoa Fjarðaál telur að forsenda þess að treysta hag hluthafa og hagsmunaaðila liggja í góðum stjórnarháttum þar sem hlutverk og ábyrgð stjórnenda eru skýr. Alcoa Fjarðaál leggur áherslu á opið og virkt samtal við nærsamfélagið. Stjórnendur eiga í virkum og reglulegum samskiptum við hagsmunaaðila og funda með þeim um sameiginleg hagsmunamál. Alcoa Fjarðaál og Alcoa Foundation leggja fé til mikilvægra málefna, menningarviðburða og verkefna á Íslandi með áherslu á verkefni sem tengjast áhrifasvæði álversins. Alcoa Fjarðaál hefur vaktað samfélagsvísa frá því rekstur álversins hófst.

9.1 STYRKIR TIL GÓÐRA VERKA

Árið 2017 vörðu Alcoa Fjarðaál og Alcoa Foundation samtals um 130

milljónum króna í styrki til hinna ýmsu samfélagsverkefna, fyrst og fremst á Austurlandi. Frá árinu 2003 hefur fyrirtækið varið samtals um 1,5 milljarði króna til samfélagsstyrkja af margvíslegu tagi. Stærsti styrkurinn hvert ár rennur til Vina Vatnajökuls en Fjarðaál er helsti bakhjarl samtakanna. Vinir Vatnajökuls eru Hollvinasamtök Vatnajökulsþjóðgarðs sem styrkja rannsóknir, kynningar- og fræðslustarf og stuðla að því að sem flestir geti notið náttúru og sögu Vatnajökulsþjóðgarðs. Árið 2017 veitti Fjarðaál um 55 milljónum króna í styrk til Hollvinasamtakanna. Heildarframlag Fjarðaáls frá stofnun þeirra nemur um 555 milljónum króna.

Styrktarsjóður Fjarðaáls úthlutar styrkjum tvisvar á ári, að vori og hausti. Í úthlutunarnefnd sjóðsins situr fólk víðsvegar úr samfélaginu ásamt fulltrúum frá Fjarðaáli. Árið 2017 var í fyrsta skipti haldin ein

formleg úthlutun í stað tveggja, vegna þeirra styrkja sem veittir voru að vori og að hausti. Þá var við sama tækifæri úthlutað styrkjum úr Íþróttasjóðnum Spretti sem Fjarðaál fjármagnar en Ungmennna- og Íþróttasamband Austurlands heldur utan um. Úthlutunin fór fram í Egilsbúð í Neskaupstað í lok nóvember og var samtals úthlutað 18,3 milljónum króna. Félag áhugafólks um fornleifarannsóknir á Stöðvarfirði hlaut annan af hæstu styrkjum ársins, eina milljón króna, en þar er unnið að því að grafa upp skála frá því snemma á 9. öld og þykir það afar merkilegur fornleifafundur. Þá hlutu Hollvinasamtök Hússtjórnarskólans á Hallormsstað eina milljón króna í styrk til að hanna og sauma refil sem mun segja sögu Hrafnkels Freysgoða og er því vísun í menningararf Austurlands.

Samfélagssjóður Alcoa (Alcoa Foundation) veitti Landgræðslu ríkisins styrk að upphæð 150 þúsund dollara (15 milljónir króna) til að vinna verkefni á sviði endurheimt votlendis á Austurlandi. Styrkurinn er til tveggja ára og voru 100 þúsund dollarar greiddir út árið 2017. Verkefnið byrjar þó ekki að ráði fyrr en árið 2018. Þá veitti sjóðurinn tveggja ára styrk til Lunga-skólans á Seyðisfirði að upphæð 60 þúsund dollara til að bæta aðstöðu og efla námið við skólann. Landbótasjóður Norður-Héraðs fékk tveggja ára styrk til að efla landgræðslu á svæðinu við Kárahnjúkastíflu að upphæð 80 þúsund dollara. Þá fékk Austurbrú styrk til þriggja ára að upphæð 120 þúsund dollarar til orkuskiptaverkefnis á Austurlandi en til stendur að byggja upp net rafhleðslustöðva á svæðinu.

Alcoa Fjarðaál og sveitarfélagið Fjarðabyggð hafa á undanförunum árum unnið að því að efla áhuga ungs fólks á Austfjörðum á verk- og tækni menntun í gegnum verkefnið „Verklegt er vitið“. Verkefnið varð til fyrir tilstuðlan styrks frá Alcoa

Foundation. Aðstaða til kennslu var bætt, námsframboð á verklegum valgreinum var aukið og nemendur hvattir til nýsköpunar. Fjöldi þeirra sem völdu verk- og tækninám að loknum grunnskóla í Fjarðabyggð tvöfaldaðist á aðeins þremur árum með tilkomu verkefnisins. Á árunum 2016 og 2017 var veittur styrkur til að koma álíka verkefni á fót í grunnskólum Fljótsdalshéraðs, samtals um 8 milljónir eða 80 þúsund dollarar.

TÆKNINÁM

Aukinn áhugi hefur vaknað hjá nemendum í gegnum verkefnið „Verklegt er vitið“.

Alcoa Fjarðaál hefur frá upphafi tekið þátt í átaki sem stofnað var til af móðurfélagi þess sem felst í að planta trjám til að binda koltvísýring og hefur þetta verið gert hér á landi í samvinnu við Skógræktarfélag Íslands og félög á svæðinu. Í árslok 2017 var fjöldi plantna sem hafa verið gróðursettar á vegum Alcoa Fjarðaáls kominn í 134.924. Árið 2017 voru 15.000 plöntur gróðursettar á vegum Skógræktarfélags Íslands með hjálp sjálfboðaliða. Gróðursetningin er hluti af þriggja ára verkefni, samtals 45.000 plöntur á árunum 2017-2019 sem Samfélagssjóður Alcoa styrkir gegnum American Forests. Upphæð styrksins er samtals 60.000 dollarar eða rúmar sex milljónir. Binding kol-efnis í gróðri samsvarar bindingu um 270 tonna koltvísýrings frá því að gróðursetningar hófust árið 2003.

Alcoa Fjarðaál hefur verið einn af aðalbakhjörllum frumkvöðlakeppninnar Gulleggsins frá árinu 2010.

Samstarfssamningur var endurnýjaður árið 2017 og þar sem Gull-eggíð fagnaði tíunda starfsári sínu var styrkurinn ríkulegri en áður eða samtals 1,3 milljónir króna. Þá styrkir Fjarðaál einnig á hverju ári Verðlaunasjóð Ásu Guðmundsdóttur Wright og er annar tveggja bakhjarla sjóðsins.

Samfélagssjóður Alcoa styrkir 16-18 ára unglinga sem eru áhugasamir um náttúru og vísindi til þátttöku í leiðangri um Yosemite þjóðgarðinn í Kaliforníu eða Shenandoah þjóðgarðinn í Virginíu. Ferðirnar eru tveggja vikna langar og eru farnar á vegum NatureBridge-samtakanna ásamt öðrum unglungum á sama aldri víðsvegar að úr heiminum. Samfélagssjóðurinn greiðir allan ferða- og dvalarkostnað. Frá árinu 2014 hafa margir íslenskir unglingar verið valdir til þátttöku og árið 2017 tóku fimm íslensk ungmenni þátt. Þá býður Samfélagssjóður Alcoa í samvinnu við náttúruverndarsamtökin Earthwatch starfsmönnum Alcoa að sækja um þátttöku í leiðangri á vegum samtakanna á hverju ári. Sjó starfsmenn Fjarðaáls hafa farið í Earthwatch-leiðangur á síðastliðnum árum og eftir það deilt reynslu sinni með öðrum starfsmönnum og samfélaginu sem þeir búa í.

Árið 2017 hófst undirbúningur að stofnun Háskóla seturs á Austurlandi og er það samvinna sveitarfélaga og fyrirtækja á svæðinu. Alcoa Fjarðaál er eitt þeirra fyrirtækja sem kom að stofnuninni og veitti til þess tveimur milljónum króna og á einnig fulltrúa í stýrihópi verkefnisins.

9.2 SAMFÉLAGSVIÐBURÐIR OG SJÁLFBODAVINNA

Árið 2017 voru tíu ár liðin frá því að álframleiðsla hófst á Austurlandi. Alcoa Fjarðaál og Starfsmannafélagið Sómi buðu af því tilefni öllum íbúum Austurlands í afmælisveislu laugardaginn 26. ágúst. Álverið

GREINING Á HAGSMUNAAÐILUM FÉLAGSINS

Greining á hagsmunaaðilum félagsins skiptist í beina hagsmunaaðila, nærumhverfi, samfélag og alþjóðaumhverfi.

breyttist í hátíðarsvæði þar sem meðal annars var boðið upp á skoðunarferðir um verksmiðjuna, álbílasýningu, listsýningar, hoppukastala, veglegar veitingar og fjölbreytta skemmtidagskrá á sviði. Gestir voru vel á þriðja þúsund og að lokinni skemmtuninni í álverinu var opið hús hjá Slökkviliðinu, Launafli og VHE á iðnaðarsvæðinu við Mjóeyrarhöfn. Þá var gamli Sóma- staðabærinn fyrir ofan álverið til sýnis en Samfélagssjóður Alcoa kostaði endurgerð hússins. Um kvöldið voru svo rokktónleikar við smábátahöfnina á Reyðarfirði og afmælishátíðinni lauk með glæsilegri flugeldasýningu. Í tilefni af afmælinu stóð Fjarðaál einnig fyrir opinni mannauðsráðstefnu í Valaskjálfi á Egilsstöðum 15. september. Fyrirlesarar komu víða að og um 200 ráðstefnugestir urðu margs vísari um mannauðsmál.

Starfsmenn Alcoa eru hvattir til þess að taka þátt í sjálfbóðaliðastarfi og samfélagsverkefnum af ýmsu tagi. Eftir skiptingu móðurfélagsins árið 2016 breyttist þessi áhersla nokkuð og voru færri verkefni í boði en áður. Nú er aðeins hægt að taka þátt í svokölluðum Action verkefnum en áður fyrr voru einnig til verkefni sem nefndust Bravo og AIM. Action er stytting á orðasambandinu „Alcoans Coming Together In Our Neighbourhood.“ Þessi hugmynd byggir á því að starfsmaður óskar eftir stuðningi annarra starfsmanna í formi vinnuframlags í sjálfböðavinnu. Þá eru félagar í samtökunum líka hvattir til að mæta, ásamt fjölskyldum sínum. Unnið er samfleytt í fjóra tíma. Ef tíu starfsmenn eða fleiri mæta á atburðinn, greiðir Fjarðaál 300 þúsund krónur beint til félagsamtakanna til að standa straum af t.d. hráefniskostnaði, málningu og þess háttar. Á hverju ári má skilgreina hluta þessara verkefna sem hreyfiverkefni og ganga þau þá út á að Alcoa-fólk kemur saman, leggur stund á hreyfingu, t.d. fjallgöngu og

styrkja um leið góðgerðarsamtök með 300 þúsund króna framlagi.

Árið 2017 var ráðist í sex Action verkefni á vegum Fjarðaáls og þar af var eitt hreyfiverkefni sem getið var um í kafla 8.5. Í Hjaltalundi, sem er félagsheimili í Hjaltastaðapinghá, kom saman stór hópur til að bæta aðstöðu við félagsheimilið og hreinsa til í kringum það, meðal annars með því að grísa skóg og gera göngustíga. Þá var einnig unnið fyrir Knattspyrnufélag Fjarðabyggðar til að bæta aðstöðu við fótboltavöll, endurbætt var tónlistarherbergi fyrir ungt fólk í Tónleikafélagi Austurlands, Björgunar-sveitin Gerpír fékk aðstoð við að flytja í nýtt húsnæði og Félag eldri borgara á Reyðarfirði var aðstoðað við að setja upp minigolfvöll við húsnæði sitt. Samtals voru þessi félög styrkt um 1,8 milljónir króna í gegnum þessi verkefni auk þess sem þau fengu allt vinnuframlag starfsmanna sem tóku þátt í sjálfböðavinnu.

Á hverju ári er konum á Austurlandi boðið að sækja Fjarðaál heim þann 19. júní í tilefni af Kvennréttindadeginum. Boðið er upp á veitingar og skemmtun í bland við fróðleik. Markmið Fjarðaáls er að hjá fyrirtækinu starfi jafn margar konur og

karlar og er þessi dagur liður í því að kynna fyrirtækið fyrir konum. Helsta markmiðið með því að bjóða konum heim þennan dag er þó að konur á Austurlandi komi saman og skemmti sér og fagni þeim árangri sem náðst hefur í jafnréttismálum á Íslandi. Árið 2017 var boðið upp á þrjú fróðleg og skemmtileg erindi. Fyrst talaði Ingibjörg Elíasdóttir lögfræðingur á Jafnréttisstofu um nýja jafnlaunastaðalinn sem var lögfestur árið 2017, þá Hrafnhildur Þóreyjardóttir, starfsmaður í ker-skála Alcoa Fjarðaáls, sem ræddi um kosti þess að snúa aftur úr fæðingarorlofi í átta tíma vaktakerfið í stað 12 tíma og að lokum fjallaði Tinna Halldórsdóttir, verkefnastjóri hjá Austurbrú um stöðu kvenna á Austurlandi. Inn á milli fluttu Fjarðadætur hugljúf lög.

9.3 SAMSKIPTI VIÐ HAGSMUNAAÐILA

Greining á hagsmunaaðilum félagsins skiptist í beina hagsmunaaðila, nærumhverfi, samfélag og alþjóðumhverfi. Hagsmunaaðilgreining fyrirtækisins var gerð á hugarflugsfundi með þverfaglegum hópi starfsmanna. Taldir voru upp hagsmunaaðilar og þeir skilgreindir eftir snertifleti og mikilvægi.

130.000.000

Árið 2017 vörðu Alcoa Fjarðaál og Alcoa Foundation samtals um 130 milljónum króna í styrki til hinna ýmsu samfélagsverkefna, fyrst og fremst á Austurlandi.

Fyrirtæki þurfa samfélagslegt umboð til að starfa og því er mikilvægt að sátt ríki við samfélagið sem starfað er í og að þetta samband sé ræktað. Virkt samtal við samfélagið er ein af meginstöðum í samfélagsstefnu Fjarðaáls og árlega er mæld ánægja íbúa á Mið-Austurlandi* með fyrirtækið. Árið 2017 reyndust 79,5% svarenda jákvæðir eða frekar jákvæðir í garð Alcoa Fjarðaáls en frá því mælingar hófust árið 2004, hefur þessi mælikvarði einungis tvisvar verið undir markmiðinu sem er að 75% íbúa eða fleiri séu jákvæðir í garð fyrirtækisins. Dæmi um það hvernig fyrirtækið kemur upplýsingum til íbúa er að á hverju ári fá íbúar á Mið-Austurlandi sent heim skjal með helstu upplýsingum um starfsemi fyrirtækisins svo sem lykiltölur úr rekstri og árangur í umhverfis- og mannauðsmálum. Árlega er gefið út tímarit Fjarðaáls, Fjarðaálsfréttir, sem einnig er dreift inn á öll heimili á svæðinu en þar eru upplýsingar um starfsemi fyrirtækisins auk fjölda viðtala við starfsfólk Fjarðaáls og sagt er frá verkefnum sem hafa fengið styrki frá fyrirtækinu. Ennfremur er Fjarðaál með fasta síðu aðra hverja viku í Austurglugganum sem er héraðsfréttablað á

*Mið-Austurland eru sveitarfélögin Seyðisfjörður, Fjarðabyggð, Fljótsdalur og Fljótsdalshérað.

Austurlandi og þar eru fluttar fréttir af fyrirtækinu.

Fjarðaál hefur frá stofnun staðið fyrir íbúafundum á Mið-Austurlandi þar sem greint er frá starfsemi fyrirtækisins með sérstakri áherslu á umhverfismálin. Á þessum fundum hafa íbúar fengið tækifæri til að eiga gagnvirkt samtal við forsvarsmenn fyrirtækisins og koma á framfæri ábendingum. Frá árinu 2016 tók Umhverfisstofnun við því að halda þessa fundi og greina frá niðurstöðu umhverfismælikvarða en Fjarðaál á eftir sem áður aðkomu að fundunum og hægt er að koma á framfæri ábendingum á framfæri til fyrirtækisins þar. Fundurinn var haldinn á Reyðarfirði þann 14. júní 2017 en því miður hefur þátttaka íbúa á þessum fundum verið dræm. Auðvelt er fyrir íbúa að koma á framfæri ábendingum til fyrirtækisins í gegnum síma eða tölvupóst. Reglulegir fundir eru með bæjarráðum bæði Fjarðabyggðar og Fljótsdalshéraðs til að upplýsa bæjaryfirvöld um það sem efst er á baugi hjá fyrirtækinu og einu sinni á ári er öllu sveitastjórnarfólki af Mið-Austurlandi boðið til fundar í álverinu þar sem tækifæri gefst til að ræða sameiginlega hagsmuni og fara yfir það helsta sem er á döfinni bæði hjá fyrirtækinu og sveitarfélögunum. Þessi fundur féll því

miður niður árið 2017 en verður í staðinn haldinn á fyrsta ársfjórðungi 2018 og svo kannað hvort vert væri að hafa annan fund síðar á því ári vegna sveitastjórnarkosninga. Þessir fundir hafa verið afar gagnlegir og oft hafa komið gestir með fróðleg erindi á fundinn sem varða til dæmis samgöngu-, samfélags- ábyrgðar- og umhverfismál.

Stjórnendur Fjarðaáls eiga einnig í reglulegum samskiptum við aðra hagsmunaaðila svo sem bændur á svæðinu, þingmenn kjördæmisins og ráðherra sem hafa með málaflokka fyrirtækisins að gera. Fjarðaál er aðili að Samáli, samtökum álframleiðenda á Íslandi og er einnig aðili að Samtökum iðnaðarins og Samtökum atvinnulífsins. Fjarðaál er einnig þátttakandi í samstarfi álvera í Noregi og á Íslandi í gegnum samtökin AMS en þar er unnið að sameiginlegum verkefnum á sviði umhverfis-, öryggis- og heilsumála.

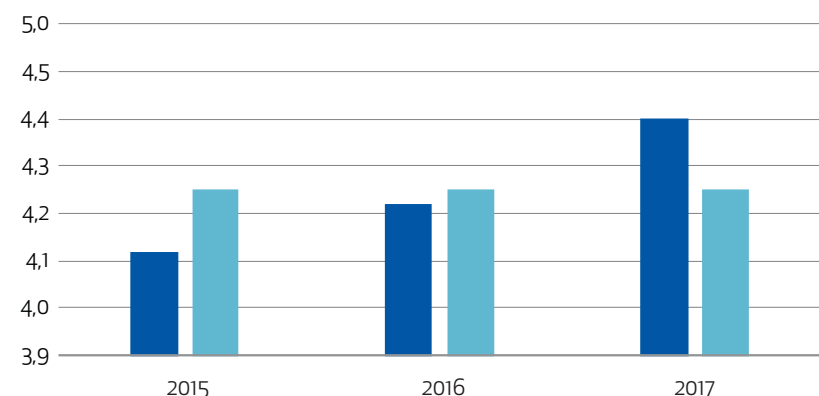
Góð upplýsingagjöf skiptir miklu máli í starfsemi félagsins bæði innan fyrirtækisins og hjá verkötum. Reglulegir starfsmannafundir eru haldnir með öllum starfsmönnum þar sem fjallað er um málefni og stöðu fyrirtækisins frá ýmsum hliðum. Árlega er lögð könnun fyrir starfsfólk Fjarðaáls þar sem starfsánægja er meðal annars

Mynd 14

■ Alcoa Fjarðaál ■ Meðaltal fyrirtækja hjá Gallup

STARFSMANNAÁNÆGJA:

Á heildina litið er ég ánægð(ur) með Alcoa Fjarðaál sem vinnustað

könnuð. Árið 2017 var meðaleinkunn í spurningu um ánægju starfsmanna með vinnustaðinn, 4,4 og yfir meðaltalseinkunn Gallup. Mælt var á kvarðanum 1-5.

Einnig eru reglulegir fundir með verktakafyrirtækjum og birgjum þar sem farið er yfir helstu mál og stöðu í málaflokkum sem tengjast m.a. rekstri fyrirtækisins, umhverfi, heilsu og öryggi.

9.4 SJÁLFBÆR ÞRÓUN Á AUSTURLANDI

Sjálfbærni verkefni Alcoa Fjarðaáls og Landsvirkjunar var sett á laggirnar árið 2004 til að fylgjast með áhrifum framkvæmda og reksturs Kárahnjúkavirkjunar og álvers í Reyðarfirði á samfélag, umhverfi og efnahag á Austurlandi. Markmiðið er að fylgjast með þróun vísa sem í flestum tilfellum eru tölulegir mælikvarðar sem gefa vísbendingu um þróun umhverfismála, efnahags og samfélags á byggingar- og rekstrartíma álvers og virkjunar. Verkefnið er kynnt á heimasíðunni www.sjalfbaerni.is. Gagnasöfnun á vegum fyrirtækjanna í verkefnið hefur nú staðið yfir í 10 ár frá því að rekstur álvers og virkjunar hófust, og hefur það vakið athygli víða út fyrir landssteinana. Ársfundur er auglýstur að vori og þar gefst öllum sem vilja kostur á að taka þátt í vinnu við mótun og framgang verkefnisins.

ÁNÆGJA

Einkunnin í spurningu um ánægju starfsmanna með vinnustaðinn var yfir meðaleinkunn Gallup.

9.5 ÁRANGUR ÁRIÐ 2017

Markmið

Fyrirtækið mun halda áfram að veita frjálsum félagasamtökum á Austurlandi samfélagsstyrki að lágmarki að upphæð 100 milljónum króna á ári. Ennfremur mun félagið birta upplýsingar um styrkhafa og upphæðir.

- Á árinu 2017 veitti Alcoa Fjarðaál styrki upp á 130 milljónir króna og birti upplýsingar um þá á heimasíðu sinni.

Markmið

Að lágmarki 75% íbúa á Mið-Austurlandi séu jákvæðir gagnvart Alcoa Fjarðaáli og að starfsánægja hjá Fjarðaáli haldist að lágmarki 4,22 samkvæmt mælikvarða Gallup.

- Starfsánægja mældist 4.40 hjá starfsfólki Alcoa Fjarðaáls árið 2017.
- 79,5% íbúa á Mið-Austurlandi mældust jákvæðir gagnvart starfsemi Alcoa Fjarðaáls.

Markmið

Alcoa Fjarðaál hvetur starfsmenn sína markvisst til þátttöku í sjálfbóðaliðastarfi. Kannað verður hvort að breyting á vaktafyrirkomulagi í mars 2016 hafi haft jákvæð áhrif á þátttöku starfsmanna í sjálfbóðastarfi og samfélagsviðburðum. Að 60% starfsmanna taki þátt í viðburði tengdum sjálfbóðavinnu og samfélagsviðburðum.

- Á árinu 2017 tóku 13% starfsmanna þátt í sjálfbóðaviðburðum. Þar sem dregið hefur úr framboði þessara viðburða þá reyndist þetta markmið ekki vera raunhæft fyrir árið 2017 og verður það ekki í náinni framtíð. Við munum eftir sem áður hvetja starfsfólk okkar til samfélagsþátttöku og halda áfram að bjóða upp á sjálfbóðaliðaverkefni á vegum fyrirtækisins.

9.6 HELSTU MARKMIÐ ÁRIÐ 2018

Að samfélagsábyrgð verið sett inn í kennsluskra Stóriðjuskólans. Markmiðið er að efla þekkingu starfsmanna á samfélagsábyrgð og vekja áhuga þeirra á að vinna verkefni því tengdu í náminu.

Að lágmarki 75% íbúa á Mið-Austurlandi séu jákvæðir gagnvart Alcoa Fjarðaáli og að starfsánægja hjá Fjarðaáli haldist að lágmarki 4,22.

10

EFNAHAGUR OG VIRÐISKEÐJAN

Megináhersla í samfélagsábyrgð Alcoa Fjarðaáls er að stuðla að uppbyggingu atvinnulífs á Austurlandi.

Megináhersla í samfélagsábyrgð Alcoa Fjarðaáls er að stuðla að uppbyggingu atvinnulífs á Austurlandi. Alcoa Fjarðaál býður út ýmsa stoðþjónustu til annarra fyrirtækja og gerir þeim þannig kleift að byggja upp starfsemi sína á svæðinu. Félagið hvetur viðskiptavinum, birgja og þjónustuaðila, til aukinnar samfélagslegrar ábyrgðar. Alcoa Fjarðaál tekur tillit til umhverfisstefnu birgja og þjónustuaðila sem félagið á viðskipti við.

10.1 LYKILTÖLUR

Útflutningsverðmæti félagsins á árinu 2017 voru 81 milljarður króna og af þeim tekjum urðu um 36% eftir í landinu, eða um 29 milljarðar króna, í formi opinberra gjalda, launa og innkaupa frá innlendum birgjum á vöru og þjónustu. Launagreiðslur

ásamt launatengdum gjöldum námu tæpum 7 milljörðum íslenskra króna.

Alcoa skilar verðmætum til samfélagsins með ýmsum hætti meðal annars í formi skattgreiðslna en félagið greiddi 1 milljarð króna í skatta og opinber gjöld* á Íslandi árið 2017. Fjárfesting Alcoa í Fjarðaáli var ein sú dýrasta sem um getur í Íslandssögunni en hún nam um 230 milljörðum króna. Það er eðli fjárfestingar af slíkri stærðargráðu að hagnaður af starfsemi fyrstu árin verður ekki mikill, ef nokkur, vegna mikilla afskrifta og hás fjármagnskostnaðar.

Til að styrkja samkeppnishæfni fyrirtækisins og til að mæta aðstæðum um hækkan launakostnaðar á Íslandi, er unnið að stöðugum umbótum til að bæta framleiðni. Á árinu 2017 voru vinnustundir á hvert

*Opinber gjöld innihalda fasteignagjöld, vatnsskatt, gjöld til hafnarsjóða og tryggingagjöld.

Tafla 9

Lykiltölur – Upphæðir eru í milljörðum króna á gengi hvers árs	2015	2016	2017
Launagreiðslur og launatengd gjöld, þar með tryggingagjöld	5,9	5,9	6,6
Samtals greiðslur Fjarðaáls til Íslenskra aðila	33,8	27,5	29,1
Brúttó útflutningur milljarðar ISK	92,1	71,2	81,2
Hlutfall innlendra innkaupa af heildartekjum félagsins	37%	39%	36%
Samtals opinber gjöld	1,7	1,0	1,0
Meðallaun starfsmanna í milljónum kr. á ári	8,6	8,6	8,7

framleitt tonn af áli 1,19 samanborið við 1,29 árið 2016.

Fjarðaál hefur farið í viðamiklar fjárfestingar til að hækka straum á kerlinu. Tilgangurinn er að bæta framleiðni og þar með samkeppnishæfni. Á árinu 2017 var meðalstraumur á kerlinu 382 kA. Straumur í lok árs 2017 var 385 kA.

10.2 FJÁRMÖGNUN FYRIRTÆKISINS

Árið 2003 var undirritaður fjárfestingarsamningur milli ríkisstjórnar Íslands og Alcoa. Samningurinn byggir á lögum 12/2003 um heimild til samninga um álverksmiðju í Reyðarfirði sem samþykkt voru frá Alþingi 11. mars það ár. Samningurinn er opinber og öllum aðgengilegur á vef Alþingis. Fjarðaál hefur alla tíð starfað í samræmi við fjárfestingarsamninginn og almenn lög sem gilda í landinu.

Alcoa Fjarðaál hefur ætíð leitast við að hámarka arðsemi fjárfestingarinnar á Íslandi til að tryggja stöðugleika í rekstrinum til langs tíma. Með stöðugum umbótum, með það að markmiði að tryggja samkeppnishæfni verksmiðjunnar mun félagið skila auknum arði til samfélagsins og tryggja stöðugleika í nærsamfélaginu til lengri tíma. Alcoa Fjarðaál sf. var í hópi fyrirmyndarfyrirtækja í úttekt Credit Info árið 2017 og 2016.

10.3 SAMSTARF VIÐ BIRGJA

Alcoa leggur mikla áherslu á heilindi og gegnsæi. Til að tryggja að þessari grundvallarreglu sé fylgt er fyrirtækið félagi í TRACE eftirlitskerfinu, sem rekið er af TRACE International. TRACE nýtir skilvirkar aðferðir til að framkvæma áreiðanleikakönnun til grunnviðmiðunar á kerfisbundinn hátt með því að safna upplýsingum frá fyrir-

tækjum um allan heim. TRACE ber þær upplýsingar saman við valista sem stjórnvöld ýmissa landa og alþjóðastofnanir hafa komið sér upp. Gerð er krafa um að erlendir birgjar séu skráðir í þetta kerfi. Ekki hafa komið upp athugasemdir vegna birgja Fjarðaáls.

Sérstakur forvalsgrunnur er notaður við val á birgjum sem vinna innan lóðar Alcoa Fjarðaáls, en nýir birgjar þurfa að svara spurningum samkvæmt birgjastaðli Alcoa. Á þeim forsendum er tekin ákvörðun hvort birgjar teljast hæfir til samstarfs. Lögð er áhersla á fylgni við gildandi lög og reglugerðir og ábyrgð í umhverfis-, heilsu- og öryggismálum. Einnig er krafa á að umsækjendur svari spurningum varðandi spillingu og að vinnuréttindi starfsfólks séu virt. Alcoa Fjarðaál hefur þurft að hafna tveimur innlendum birgjum frá upphafi, sem ekki uppfylltu þær kröfur sem gerðar eru. Þær koma meðal annars inn á

öryggisþætti, líkt og slysatíðni og öryggismenningu.

Krafa er gerð á að fyrirtæki sem vinna fyrir Alcoa Fjarðaál uppfylli ákvæði kjarasamnings við stéttarfélag og gildir það jafnt um verk-taka sem og þeirra undirverktaka. Einstaklingar verða að hafa náð 18 ára aldri til að fá að vinna á svæðinu.

Félagið á í reglubundnum sam-skiptum við birgja og hvetur þá til góðra verka í samfélags- og umhverfismálum og veitir leið-sögn ef svo ber undir. Jafnframt hvetur félagið starfsmenn birgja og verktaka að taka þátt í sjálf-boðaverkefnum á vegum félagsins.

10.4 INNKAUPANET

Alcoa Fjarðaál er einn stofnfélaga Innkaupanets sem stofnað var árið 2014 í samvinnu við Umhverfisstofnun. Leitast er við að lágmarka umhverfisáhrif frá innkaupum ár frá ári í gegnum vistvæn innkaup og gera árangur þeirra sýnilegan. Stuðst er við umhverfismerkingar og -vottanir í innkaupum á vöru og þjónustu er koma að rekstri fyrirtækisins. Má m.a. nefna að fyrirtæki sem sinnir ræstingum á svæðinu er Svansvottað og aðeins er notast við Svansvottaðar prentsmiðjur til að prenta útgefið efni fyrirtækisins.

HEILINDI

Alcoa leggur mikla áherslu á heilindi og gegnsæi í samstarfi við birgja.

10.5 ÁRANGUR ÁRIÐ 2017

Markmið

Stefnt er að því að 80% af innkaupum á hreinsiefnum og almennum skrifstofuvörum séu umhverfisvottaðar.

- Á árinu 2017 voru um 60% af innkeyptum skrifstofuvörum umhverfisvottaðar. 100% hreinsiefna sem notuð eru á skrifstofusvæðum eru umhverfisvottuð.

Markmið

Fyrirtækið hyggst í samstarfi og samvinnu við rekstraraðila mötuneytis, vinna að umhverfisvottun (Svansmerkingu) á starfsemi mötuneytisins í álverinu.

- Svansvottun var ekki innleidd á árinu, en í lok árs 2017 hófst vinna við undirbúning að innleiðingu í samstarfi við rekstraraðila mötuneytis.

10.6 HELSTU MARKMIÐ ÁRIÐ 2018

Efnahagur

Birta ársreikning með hlutdeildaraðferð, sem líkja má við samstæðureikning. Tilgangurinn er að bæta gegnsæi í fjármálaupplýsingum fyrirtækisins.

Halda áfram að bæta framleiðni með sjálfvirkni og og bættum vinnuferlum. Markmið um vinnustundir á hvert framleitt tonn af áli árið 2018 er 1,15.

Virðisikeðja

Stefnt er að því að 100% af rekstrarvöru sem keypt er inn á skrifstofur séu umhverfisvottaðar

Notkun á einnota drykkjarmálum verði alfarið hætt þar sem því er viðkomið og umhverfisvænni kostur valinn í stað plastglasa sem eru í notkun nú.

Að sett verði í samninga við stærstu birgja Alcoa Fjarðaáls ákvæði um markmið að lækkuðu kolefnisfótspori.

11

ÁRITUN ENDURSKOÐANDA Á GRÆNU BÓKHALDI KAFLA 7.1

Ég hef endurskoðað útreikninga og yfirfarið upplýsingar sem fram koma í umhverfisskýrslu Alcoa Fjarðaáls SF. fyrir árið 2017. Þetta er gert í samræmi við kröfur í reglugerð nr.851/2002 um grænt bókhald. Alcoa Fjarðaál sf. er í flokki þeirra fyrirtækja sem falla undir viðauka þeirrar reglugerðar, flokk 2.1 álfraleiðsla. Umhverfisskýrslan er lögð fram af stjórnendum Alcoa Fjarðaáls sf. og á ábyrgð þeirra. Ábyrgð mín felst í því mati sem ég læt í ljós á framsettum gögnum í umhverfisskýrslunni á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðunin felur í sér úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna upplýsingar og gögn sem fram eru settar í umhverfisskýrslunni séu í samræmi við fjárhagsbókhald fyrirtækisins og niðurstöður viðurkenndra mælinga.

Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á útreikningum sem beitt er við mat á stærðargráðu einstakra þátta sem upp eru taldir í umhverfisskýrslunni.

Ég tel að endurskoðunin sé nægjanlega traustur grunnur til þess að byggja á álit mitt.

Það er álit mitt að umhverfisskýrslan gefi góða mynd af umhverfisáhrifum rekstrarins fyrir árið 2017, í samræmi við góðar og viðteknar venjur í atvinnugreininni.

Reykjavík, 22.02.2018
VSÓ Ráðgjöf

Guðjón Jónsson
efnaverkfræðingur

12

GRI - YFIRLITSTAFLA

GRI staðlar tilvísun Titill Skýrslugjöf Kafli í skýrslu

STEFNA OG GREINING

102-14	Ávarp forstjóra	Já	3
102-15	Helstu áhrifaþættir starfseminnar, áhættur og tækifæri	Já	4

UPPLÝSINGAR UM FYRIRTÆKI

102-1	Nafn fyrirtækis	Já	Alcoa Fjarðaál sf.
102-2	Helstu vörur og þjónusta	Já	6
102-3	Staðsetning	Já	4
102-4	Fjöldi landa og þau lönd sem fyrirtækið starfar í og hefur umtalsverð áhrif á samfélag	Á ekki við	Skýrslan tekur einungis yfir starfsemi Alcoa Fjarðaáls sf.
102-5	Eignarhald og rekstarform	Já	4
102-6	Markaðir og viðskiptavinir	Já	6
102-7	Stærð og umfang fyrirtækis	Já	6
102-8	Samsetning vinnuafls	Já	8
102-41	Hlutfall kjarasamningsbundinna starfsmanna	Já	8
102-9	Virðisbætur	Já	10, 10.1, 10.3
102-10	Umtalsverðar breytingar á tímabili	Já	Engar umtalsverðar breytingar voru gerðar á tímabilinu

ÞÁTTAKA Í YTRI VERKEFNUM

102-11	Notkun á varúðarreglum	Já	Starfsreglur Alcoa
102-12	Utanaðkomandi efnahags- umhverfis- og/eða samfélagsviðmið og reglur sem fyrirtækið fer eftir eða stuðst við.	Já	1, 2, 3, 4, 7, 8, 8.1, 8.4, 10.2
102-13	Aðild að samtökum og/eða þar sem fyrirtækið á fulltrúa í stjórn, tekur þátt íslenskum/alþjóðlegum þrýstihópum verkefnum, leggur til fé eða lítur á aðild sem mikilvæga	Já	9.3

UMFANG OG TAKMARKANIR Á EFNISTÖKUM SKÝRSLUNNAR

102-45	Fyrirtæki sem eru inn í samstæðureikningi	Já	Þessi skýrsla nær eingöngu yfir starfsemi Alcoa Fjarðaáls sf.
102-46	Gerið grein fyrir efnistöku skýrslunnar, verkferli og afmörkun	Já	1
102-47	Lýsing og skilgreining þátta sem mótuðu efnistöku skýrslunnar	Já	1
103-1	Upplýsingar um takmarkanir á umfangi skýrslunnar sem varða einingar eða svið innan fyrirtækisins, þar með talið ef ekki er talið viðeigandi að gera grein fyrir einstökum rekstrareiningum fyrirtækisins	Á ekki við	Þessi skýrsla nær eingöngu yfir starfsemi Alcoa Fjarðaáls sf.
102-48	Útskýrið áhrif endurframsetningar á upplýsingum sem hafa verði veittar í fyrri skýrslum og rökstyðjið þá ákvörðun að breyta framsetningunni	Á ekki við	
102-49	Útskýrið umtalsverðar breytingar sem hafa orðið á framsetningu skýrslunnar varðandi umfang, takmarkanir eða mæliaðferðir.	Á ekki við	

ÞÁTTAKA HAGSMUNAAÐILA

102-40	Listi yfir hagsmunaaðila sem starfa með fyrirtækinu	Já	9.3
102-42	Hvernig fer val á hagsmunaaðilum fram	Já	9.3
102-43	Samstarf við hagsmunaaðila og verklag, þ.m.t. tíðni samstarfs eftir eðli og hagsmunahópum	Já	7, 9, 9.1, 9.3
102-44	Helstu viðfangsefni og málefni sem hafa komið upp í tengslum við hagsmunaaðila og hvernig brugðist var við þeim.	Já	7

VIÐFANGSEFNI SKÝRSLUNNAR

102-50	Tímabil skýrslugjafar	Já	Almanaksárið 2017
102-51	Dagsetning fyrri skýrslu sem gefin var út ef við á	Já	30. apríl 2017
102-52	Tíðni skýrslugjafar	Já	Árleg
102-53	Tengiliðir varðandi upplýsingar skýrslunnar	Já	Baksíða
102-54	Ferli við ákvörðun á efnistöku skýrslunnar og tilvísunartafla	Já	1
102-56	Stefnumótun og starfshættir fyrirtækisins varðandi gæðatryggingu skýrslunnar af óháðum aðilum	Já	1
102-22	Samsetning framkvæmdastjórnar og undirnefnda	Já	1, 2, 8, 8.4,
102-23	Tilgreinið hvort stjórnarformaður sé einnig framkvæmdastjóri	Já	Stjórnarformaður er ekki framkvæmdastjóri

STJÓRNARHÆTTIR

102-25	Ferlar sem koma í veg fyrir hagsmunaárekstra hjá framkvæmdastjórn	Já	Stefna Alcoa gegn spillingu
102-34	Skýrið frá eðli og umfangi mikils háttar málefna sem vísað var til framkvæmdastjórnar og þau ferli sem voru notuð við greiningu og lausn þessara mála	Á ekki við	
102-35	Skýrið kjarastefnu framkvæmdastjórnar	Já	Laun framkvæmdastjóra taka mið af markaðslaunum starfsmanna í sambærilegum störfum hjá fyrirtækjum í sambærilegum iðnaði og þróun á milli ára samkvæmt niðurstöðum kjarakannana.

SIÐFERÐI OG HEILINDI

102-38	Skýrið frá gildum, reglum viðmiðum og kröfum um viðtekna hegðun og siðareglur	Já	Starfsreglur Alcoa
102-17	Gerið grein fyrir ferlum, innri og ytri sem snúa að því að leita sér ráðgjafar vegna siðferðilegra og lagalegra málefna, er varða s.s. heilindi fyrirtækisins (t.d. sem hjálparsíma eða ráðgjafaver)	Já	Heilindalínan
102-17	Gerið grein fyrir ferlum, innri og ytri til að upplýsa um ósiðlega hegðun, lögbrot og mál tengd heilindum fyrirtækisins, svo sem ferli tilkynninga til yfirmanna, ferli uppljóstrana (e. whistle-blowing) eða nafnlausra ábendinga	Já	Heilindalínan

UMHVERFI

305-1	Bein losun gróðurhúsalofttegunda frá framleiðslu (Scope 1).	Já	7.3
305-2	Óbein losun gróðurhúsalofttegunda vegna orkunotkunar (Scope 2).	Já	7.3
305-3	Önnur óbein losun gróðurhúsalofttegunda (Scope 3).	Já, að hluta	7.3: Stefnt á bættu upplýsingargjöf fyrir árið 2018
305-4	Magn gróðurhúsalofttegunda á framleiðslueiningu	Já	7.1
305-5	Lækkun/lágmörkun gróðurhúsalofttegunda.	Já	7.3
305-7	Losun köfnunarefnisoxíðs (NOx), brennisteinsoxíðs (SOx) önnur umtalsverð losun	Á ekki við	Losun þessara lofttegunda er óverulegur hluti af heildarlosun fyrirtækisins
301-1	Notkun hráefna eftir þyngd eða rúmmáli	Já	7.1
301-2	Hlutfall nýtttra efna sem koma frá endurvinnslu	Já	7.2
302-1	Orkunotkun innan fyrirtækisins.	Já	7.1
302-2	Orkunotkun utan fyrirtækisins.	Að hluta	7.2: Stefnt á bættu upplýsingargjöf fyrir árið 2018
302-3	Orkunotkun á hverja framleiðslueiningu	Já	7.2
302-4	Minnkun/lágmörkun orkunotkunar.	Já	7.2
302-5	Minnkun/lágmörkun í orkupörf vöru og þjónustu.	Ekki mælt	Stefnt á bættu upplýsingargjöf fyrir árið 2018
306-1	Heildar vatnsfrárennsli eftir gæðum og viðtökustað.	Á ekki við	

UMHVERFI FRH.

306-2	Heildarmagn úrgangs eftir tegund og ráðstöfunar- aðferð.	Já	7.1, 7.6
306-3	Heildarfjöldi tilvika og magn marktækra efnaleka.	Já	Engir marktækir efnalekar, >20l, voru út í umhverfi á árinu 2017
303-1	Heildarvatnsnotkun eftir uppruna	Já	Vatn er upprunnið frá vatnsbóli Fjarðabyggðar við Geithúsaá
303-3	Hlutfall og heildarrúmmál vatns sem er endurunnið og notað	Já	7.2

MANNAUÐUR

401-1	Heildarfjöldi nýrra starfsmanna og starfsmannavelta eftir aldri, kyni og búsetu	Já	8: Starfsmannavelta er ekki skilgreind eftir búsetu.
401-2	Hlunnindi fastráðinna starfsmanna í fullri vinnu sem hluta- eða lausráðnir starfsmenn fá ekki.	Já	8.6
401-3	Hlutfall starfsmanna sem snúa aftur til vinnu eftir fæðingarorlof, skipt eftir kyni	Já	8
402-1	Lágmarksfyrirvari á tilkynningum vegna breytinga í starfsemi, að meðtöldum þeim sem eru tilteknaðar í kjarasamningum.	Já	Liður 4.5 í kjarasamningi Alcoa Fjarðaáls, Afsl og RSÍ.
403-1	Hlutfall heildarstarfsmannafjölda sem tekur þátt í sameiginlegum heilsu- og öryggisnefndum stjórnenda og almennra starfsmanna sem ætlað er að fylgjast með og veita ráðgjöf vegna heilsu- og öryggis starfsmanna.	Já	8.4
403-2	Tegund og hlutfall meiðsla, starfstengdra sjúkdóma, tapaðra vinnudaga, fjarvista og heildarfjöldi vinnutengdra banaslysa, eftir svæði og kyni.	Já	8.8: Upplýsingar eru ekki gefnar upp eftir kyni
403-3	Starfsmenn sem eru í hættu á að þróa með sér atvinnutengda sjúkdóma á vinnustaðnum.	Já, að hluta	8.5: Stefnt er á að bæta upplýsingagjöf fyrir árið 2018
403-4	Heilsu- og öryggismálefni sem fjallað er um í formlegum kjarasamningum við verkalýðsfélög.	Já	Liður 7 í kjarasamningi Alcoa Fjarðaáls, Afsl og RSÍ.
404-1	Meðalfjöldi klukkustunda sem starfsmenn fá í þjálfun á ári eftir kyni og starfsgrein.	Já, að hluta	8.7: Mælt sem hlutfall af vinnutíma, stefnt á bættu upplýsingagjöf fyrir árið 2018
404-2	Námskeið í fagkunnáttu og endurmenntun sem viðhalda ráðningarhæfi starfsmanna og hjálpa þeim við starfslok.	Já, að hluta	8.7: Mælt sem hlutfall af vinnutíma, stefnt á bættu upplýsingagjöf fyrir árið 2018
404-3	Hlutfall starfsmanna sem fá regluleg starfsmanna-samtöl til þróunar í starfi, flokkað eftir kyni og starfaflokki	Já	8.7
405-1	Samsetning eftirlits- og stjórnunarstofnana og skipting starfsmanna eftir starfaflokkun, kyni, aldri, minnihlutahópum, og öðrum vísam varðandi fjölbreytileika.	Já	8
405-2	Hlutfall grunnlauna og hlunninda kvenna af launum karla eftir starfaflokkun og helstu starfsstöðvum.	Já	8.1

SAMFÉLAG

205-1	Heildarfjöldi og hlutfall aðgerða sem hafa verið metnar varðandi áhættu á spillingu og borin kennsl á helstu hættur.	Ekki mælt	Heilindalínan
205-2	Miðlun og þjálfun í stefnu gegn spillingu og ferlum sem tengjast henni.	Já	8.7
205-3	Staðfest atvik varðandi spillingu og til hvaða aðgerða var gripið.	Já	Engin atvik voru tilkynnt á árinu 2017
206-1	Heildarfjöldi lögsókna vegna brota á samkeppnislögum, auðhringjamyndun og einokun, ásamt niðurstöðu þeirra.	Já	Engin brot voru tilkynnt á árinu 2017
419-1	Upphæðir verulegra sekta og heildarfjöldi efnislegra refsiaðgerða fyrir brot á lögum og reglugerðum.	Já	Alcoa Fjarðaál hlaut engar sektir á árinu 2017
413-1	Hlutfall starfsstöðva sem hafa innleitt samfélagsábyrgð, mat á áhrifum (umhverfis- og þjóðfélagslegum) og þróunaráætlunum.	Á ekki við	
413-2	Starfsstöðvar með talsverð raunveruleg og hugsanlega neikvæð áhrif á nærsamfélagið.	Já	7

EFNAHAGUR

202-2	Hlutfall æðstu stjórnenda sem hafa verið ráðnir úr nærsamfélagi fyrirtækisins.	Já	Allir stjórnendur Fjarðaáls eru úr nærsamfélagi
201-1	Bein efnahagsleg verðmæti sem hafa skapast og verið dreift.	Já	
201-2	Tilkostnaður og aðrar hættur og tækifæri fyrir starfsemi fyrirtækisins vegna loftslagsbreytinga.	Já, að hluta	4, 7.3: Starfsemi Fjarðaáls fellur undir viðskiptakerfi ESB um losun gróðurhúsalofttegunda í samræmi við lög 70/2012 um loftslagsmál.
201-3	Tryggingar fyrirtækisins vegna tiltekinnar bótaáætlunar.	Á ekki við	Fjarðaál greiðir móttframlag í lífeyrissjóði starfsmanna í samræmi við gildandi kröfur
201-4	Fjárhagsleg aðstoð frá hinu opinbera.	Já	10.2

VIRÐISKEÐJAN

414-1	Hlutfall nýrra birgja sem voru skímaðir með notkun viðmiða um samfélagslega þætti	Já	10.3: 100%
414-2	Helstu raunveruleg og hugsanleg neikvæð áhrif á samfélagslega þætti í aðfangakeðju og aðgerðir sem gripið var til.	Já	10.3
204-1	Hlutfall útgjalda til staðbundinna birgja hjá fyrirtækinu.	Já	10, 10.1
407-1	Starfsstöðvar og birgjar sem hugsanlega hafa brotið á rétti einstaklingsins til félagafrelsis og kjarasmaninga, eða gætu talist mjög líkleg til þess, auk aðgerða sem gripið var til í þeim tilgangi að tryggja þennan rétt.	Já	Engin tilkynnt frávik á árinu 2017
408-1	Starfsstöðvar og birgjar sem eru talin mjög líkleg til að nýta sér barnaþrælkun, auk aðgerða sem gripið var til í þeim tilgangi að útrýma barnaþrælkun.	Já	Engin tilkynnt frávik á árinu 2017
409-1	Starfsstöðvar og birgjar sem eru talin mjög líkleg til að nýta sér nauðungarvinnu, auk aðgerða sem gripið var til í þeim tilgangi að útrýma sérhverri tegund af þvingaðri vinnu eða nauðungarvinnu.	Já	Engin tilkynnt frávik á árinu 2017

STEFNU- YFIRLÝSING FJARÐAÁLS

GILDI

Heilindi

Við erum heiðarleg, ábyrg og fylgjum í hvívetna lögum og reglugerðum. Við tryggjum öryggi gagna og persónuupplýsinga fyrirtækisins. Við byggjum upp traust með opnum samskiptum við kaupendur, birgja og starfsfólk.

Árangur

Stöðugar umbætur eru undirstaða góðs árangurs Fjarðaáls. Við stefnum alltaf að bestu gæðum og framleiðni til að mæta kröfum og fara fram úr væntingum viðskiptavina. Við erum stöðugt að finna nýjar leiðir til að vernda umhverfið og starfsfólk á sjálfbæran og samfélagslega ábyrgan hátt.

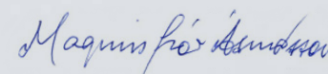
Umhyggja

Við vinnum á öruggan hátt, stuðlum að velferð starfsfólks og eflum helgun þeirra með þjálfun, hvatningu og fjölbreytileika í samsetningu teyma. Hver einstaklingur nýtir hæfileika sína á eigin forsendum óháð uppruna, kyni og bakgrunni.

FRAMTÍÐARSÝN

Alcoa Fjarðaál byggir upp fyrirtækjameningu með sameiginlegri sýn um sjálfbæra þróun og samfélagslega ábyrgð með gildi fyrirtækisins að leiðarljósi. Starfsmenn Fjarðaáls vinna á öruggan og ábyrgan hátt, með virðingu fyrir umhverfinu. Við fórnun ekki umhverfis-, heilsu- og öryggisgildum fyrir hagnað eða framleiðslu.

Reyðarfirði, 1. október 2017

Magnús Þór Ásmundsson
Forstjóri Alcoa Fjarðaáls

Ábyrgðaraðili skýrslu: Dagmar Ýr Stefánsdóttir upplýsingafulltrúi Alcoa Fjarðaáls.
Ritstjórn: Dagný Björk Reynisdóttir
Ráðgjöf: Soffía Sigurgeirsdóttir
Ef þið hafið ábendingar vegna skýrslunnar vinsamlega sendið þær á netfangið dagmar.stefansdottir@alcoa.com.

ISO 9001
ISO 14001
OHSAS 18001
BUREAU VERITAS
Certification

